

MAŁA GRUPA

Ryszard Tyśnicki

Wrocław 2008

1 Przedmowa

Prawie całe moje świadome chrześcijaństwo jest związane z małymi grupami. Od 1975 roku prowadzę tego rodzaju grupy. Przez te grupy przewinęło się wielu wspaniałych ludzi, z których większość rozpoczęła swoje samodzielne życie wiary.

Pamiętam pierwszą grupę, którą prowadziłem. Była to grupa ekumeniczna, studencka. Temat omawiany w trakcie tego spotkania to „Prolog ewangelii Jana”. Było to szczególne doświadczenie. W tym czasie byłem dopiero na początku budowania swojej wiary, dopiero poznawałem Pismo Święte i nie miałem żadnych uprzednich wzorów do naśladowania. Tak prawdę mówiąc pierwsza mała grupa, na której byłem to była właśnie ta przeze mnie prowadzona. To w trakcie tych spotkań nauczyłem się prowadzenia małych grup. Gdy parę lat później znalazłem się na kursie dla liderów, większość prawd tam przekazanych była mi już znana.

W moim domu rodzinnym przez 11 lat funkcjonowała grupa ekumeniczna skupiająca wyznawców wielu kościołów. Spotkania te odbywały się regularnie, raz w miesiącu. Stworzyliśmy małą wspólnotę ponad denominacyjną, w której różnice dogmatyczne zostały zastąpione poszukiwaniem prawdy ewangelicznej. W trakcie tych spotkań budowaliśmy swoją wiarę, szukaliśmy swojej wyznaniowej tożsamości. Jedni uczestnicy tych grup umocnili związki ze swoim Kościołem, inni wstąpili do klasztoru, jeszcze inni zmienili wyznanie. Wszyscy wyszliśmy z tych spotkań zbudowani i umocnieni w wierze.

Potem prowadziłem wiele innych grup, w tym grupy zborowe, nastolatków, młodzieżowe, seniorów. Każda z tych grup niosła nowe wyzwania i problemy. Przez krótki okres czasu prowadziłem zborową szkołę niedzielną. Była to ciekawa inicjatywa, cały zbor przed nabożeństwem spotykał się w małych grupach. Na początek było kilkanaście grup spotykających się, co tydzień. Z czasem jednak entuzjazm dla tego rodzaju spotkań malał aż praca ta zamarła. Prowadzenie tego projektu wymusiło na mnie przygotowywanie materiałów dla małych grup.

Przez wiele lat prowadziłem też obozy dla dzieci i w trakcie tych obozów zajęcia w grupach nastolatków, to było całkiem innym doświadczeniem, przyznam, że dość trudnym, gdyż młodzież w wieku nastu lat nie chce dyskutować, szczególnie w obecności starszej osoby. Jedyne tematy, które ożywiają tego rodzaju grupy, to problemy relacji chłopcy dziewczęta, ale przecież nie można wszystkich spotkań realizować jedynie w tym temacie. Te doświadczenia nauczyły mnie metod wymuszania dyskusji w sytuacji grupy niechętnie zabierającej głos.

Jednym z najtrudniejszych problemów, z jakim się spotkałem to totalny brak materiałów i przewodników do takiej działalności. Z konieczności musiałem nauczyć się sam wielu technik i metod przygotowywania spotkań. Uznałem za słuszną pomoc dla prowadzących tego rodzaju spotkania, w książce tej chcę się podzielić swoim doświadczeniem w tej dziedzinie. Na Polskim rynku książkowym trudno znaleźć tego rodzaju pomoce, do dzisiaj liderzy początkujący w tej służbie trafiają na takie same problemy, z jakimi musiałem sobie poradzić w latach siedemdziesiątych dwudziestego wieku. Mam nadzieję, że to opracowanie pomoże w tej jakże ważnej służbie.

W publikacji tej swoją uwagę skoncentrowałem głównie na zagadnieniu prowadzenia i planowania grupy biblijnej, czyli takiej, której cała uwaga koncentruje się na analizie fragmentu Pisma Świętego. Oczywiście znane są małe grupy innego typu i są one tu omówione jedynie skrótowo.

2 Motywacja do studiowania Biblii

Musimy zadać sobie pytanie: Jaki jest sens i cel studiowania księgi, która powstała tak dawno temu i której poselstwo być może ciekawe, ale jednak jest niedostosowane to naszych potrzeb i wymagań? Tak postawione pytanie jest zadawane dość często przez ludzi, którzy nie znają Biblii i których związki z chrześcijaństwem są dość luźne.

Oczywiście, prawdą jest fakt dość dużej odległości czasowej wydarzeń opisanych w Biblii do naszych współczesnych czasów, jednak opinia o przestarzałym przesłaniu nie jest prawdziwa. Pojawia się ona zawsze w środowiskach nominalnych, wśród osób, które nigdy nie studiowały Biblii i jest to powtarzaniem antychrześcijańskich sloganów. To, co mnie zawsze zaskakuje, to fakt aktualności przesłania Pisma Świętego. Wydaje nam się, że postęp społeczny i technologiczny zmieniał nas, jest to jednak nieprawdą, nadal mamy te same etyczne dylematy, te same problemy z relacjami, z budowaniem swojej tożsamości, ze zrozumieniem Boga i jego woli, co ludzie żyjący w poprzednich epokach. Nasze techniczne możliwości się zmieniły, nasza technologia dała całkiem inne możliwości, mamy dzisiaj globalne spojrzenie na rzeczywistość, ale my sami pozostaliśmy niezmienni przez wieki. Nasze rozterki duchowe, nasze miłości i nienawiści, nasze grzechy i cnoty są takie same. Biblia jak rzadko, która księga jest nadal aktualna, potrzebna i budująca, tylko my do niej odwróciliśmy się plecami.

W trakcie zajęć ze Starego Testamentu na uczelni teologicznej w naszym kraju, wykładowca z przerażeniem stwierdził, iż jego studenci nie przeczytali nigdy Starego Testamentu. Wszyscy uczestnicy zajęć w tej uczelni to ewangelicznie wierzący, stawiający Biblię, jako centrum wiedzy o Bogu. Wszyscy studenci przyszli na studia, gdyż chcieli służyć lepiej i pełniej Bogu, wielu z nich było liderami lokalnych wspólnot. Pomimo tego nikt z nich nie przeczytał Starego Testamentu. Jeśli wśród liderów jest tak źle, to jak musi wyglądać sytuacja wśród „zwykłych członków”?

Wyobraźmy sobie zakochanego młodzieńca, który otrzymuje od swojej ukochanej list. Ten chłopiec jednak tego listu nie otwiera i nie czyta, ale kładzie go na półce pomiędzy innymi listami. Co byśmy o nim pomyśleli? Pewnie większość z nas, iż jego miłość do dziewczyny nie jest autentyczna. Przecież każdy, kto kocha rozerwałby ten list natychmiast i paręnaście razy przeczytał, znalazłby się on na sercu i pewnie po jakimś czasie znany byłby na pamięć.

Bóg napisał do nas list, nazywa się on Biblia, a jednak ten list stoi na półce naszej biblioteki a my nigdy lub prawie nigdy go nie otwieramy. Jeśli mówimy, że miłujemy Boga to czy możemy nie znać listu przez niego napisanego? Czy gdy mówimy, że Bóg jest naszym Panem, to jednocześnie możemy nie znać instrukcji, jaką nam zostawił w Piśmie Świętym? Choć wydaje się takie postępowanie absurdałne, to jednak wielu chrześcijan nie zna Biblii i jej nie czyta, wielu nie chce jej poznawać i wielu odwróciło się od tej księgi. Czy można ich jeszcze nazywać chrześcijanami? Warto sobie zadać to pytanie i otworzyć list napisany przez miłującego Boga do nas kochających Boga ludzi.

„Sola Scriptura” jest hasłem reformacji luterńskiej. W kościele średniowiecznym Biblia była księgą nieznaną, co się odbiło na praktyce kościelnej i teologii. Dzisiaj, gdy Biblia została odstawiona na boczny tor przez chrześcijan daje się zaobserwować niepokojący proces odchodzenia w praktyce kościelnej od jej zaleceń. Chrześcijaństwo jest słabe,

dogmatycznie i etycznie, żyje bez błogosławieństwa, gdyż nie zna obietnic Bożych, gdyż nie zna Boga i jego zasad. Zmiana tego stanu rzeczy może nastąpić jedynie, gdy my powrócimy do tej księgi a jedną z bardziej skutecznych metod jest grupa studium Biblijnego.

Słaba znajomość Pisma Świętego jest jednym z powodów popularności w chrześcijaństwie niebiblijnych zwyczajów, poglądów, zachowań. Szczególnie dzisiaj do chrześcijaństwa wkradają się teorie zaczerpnięte ze świata. W Kościele historycznym są to zakazane w dekalogu praktyki, np. czczenia i czynienia obrazów i rzeźb, oddawania kultu ludziom a nie Bogu, zastąpienia autorytetu Boga autorytetem człowieka. W ruchach ewangelikalnych jest to coraz większa uwaga poświęcona diabłu a nie Bogu, są to teorie czerpane z praktyk szamańskich, są to nowe dary Ducha, które trudno uzasadnić na podstawie Pisma. W praktyce etycznej jest to liberalizm i ignorowanie woli Bożej. Całe chrześcijaństwo potrzebuje odnowy i przemiany, potrzebuje wrócić do korzeni objawienia Bożego, potrzebuje konfrontacji swoich poglądów z tym, co do nas powiedział Bóg w swoim Słowie. Studiowanie Biblii zarówno indywidualne jak i w grupie jest tu kluczowym elementem odnowy naszej wiary, odnowy teologii i powrotu do źródeł chrześcijaństwa. To właśnie w Piśmie Świętym tkwi moc odnowy i przebudzenia Kościoła, o której wielu dzisiaj marzy.

Tekst Biblijny zachęca nas do pochylenia się nad Słowem Bożym. Już Jozue w pierwszym rozdziale swojej księgi napisał:

Niechaj nie oddala się księga tego zakonu od twoich ust, ale rozmyślaj o niej we dnie i w nocy, aby ściśle czynić wszystko, co w niej jest napisane, bo wtedy poszczęści się twojej drodze i wtedy będzie ci się powodziło.
Joz. 1:8¹

Według tych słów Słowo Boże powinno zdominować nasze myślenie i nasze postępowanie, powinno znaleźć się w naszym sercu, naszym umyśle i na naszych ustach. „Sola scriptura” powinna stać się zasadą naszego życia i etycznych wyborów. Czy tak jest? Sami musimy sobie na to pytanie odpowiedzieć. Sposobem na wprowadzenie tego wersu w życie jest indywidualne studium Słowa Bożego, które powinno być postawą naszej indywidualnej pobożności, a też studiowanie tej księgi w małej grupie. Wspólnie razem możemy pomóc sobie w poznawaniu, w grupie łatwiej jest znaleźć odpowiedzi na trudne pytania, w grupie zawsze możemy wzajemnie się wspierać, zachęcać się a też dzielić się swoim doświadczeniem wiary.

Już w Psalmie 1 autor zauważył niezmiernie ważną zasadę:

Szczęśliwy mąż, który nie idzie za radą bezbożnych ani nie stoi na drodze grzeszników, ani nie zasiada w gronie szyderców, lecz ma upodobanie w zakonie Pana i zakon jego rozważa dniem i nocą. Będzie on jak drzewo zasadzone nad strumieniami wód, wydające swój owoc we właściwym czasie, którego liść nie więdnie, a wszystko, co uczyni, powiedzie się.
Ps. 1:1-3

Alternatywa przesiadywania w gronie szyderców lub w gronie studiujących Pismo Święte jest wyborem pomiędzy upadkiem a Bożym błogosławieństwem. To rozważanie Zakonu jest kluczowym elementem naszego funkcjonowania, jako chrześcijan. Gdy Stary Testament mówi o Zakonie, to ma w dużym przybliżeniu na myśl Pismo Święte, gdyż Zakon stanowił jedną z części Biblii a w czasach pisania tego psalmu inne części jeszcze nie powstały. Owocujące drzewa są zasilane wodą, tym źródłem wody duchowej jest Pismo Święte – miejsce gdzie Bóg chce nam udzielić życiodajnego zaopatrzenia.

---

¹ Wszystkie cytaty z Pisma Świętego pochodzą z Biblia dla Windows 95/98/NT ver. 1.4

Znajomość Słowa Bożego i stosowanie go w życiu praktycznym prowadzi do Bożego błogosławieństwa. Jest w tym psalmie porównane do drzewa wydającego owoce. Nie możemy, jako chrześcijanie pozbawiać się tego błogosławieństwa, dlatego poznawanie Biblii to nie tylko nakaz protestantyzmu, ale przede wszystkim miejsce karmienia swojej duszy, miejsce naszego duchowego rozwoju i wzrostu. Tak jak ciało bez chleba nie może prawidłowo funkcjonować tak nasza wiara bez Pisma Świętego będzie zagłodzona i słaba.

W Nowym Testamencie czytamy słowa:

Bo Słowo Boże jest żywe i skuteczne, ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny, przenikające aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolne osądzić zamiary i myśli serca;

Hebr. 4:12

Autor listu do Hebrajczyków ukazuje nam Słowo Boże, jako niezmiernie ważny element naszej wiary, ewangelizacji, narzędzie do zmiany swojego stylu i sposobu życia. Pismo Świętego jest też elementem oddziaływującym na nasze sumienie i pozwala nam zweryfikować swoje życie i swoje wybory. Chrześcijaństwo bez Biblii jest słabe, pozbawione Bożej weryfikacji, otwarte na zło i grzech, gdyż nie jest konfrontowane z Bogiem i Jego wolą.

W podobnym tonie są napisane słowa z listu Pawła apostoła:

Całe Pismo przez Boga jest natchnione i pożyteczne do nauki, do wykrywania błędów, do poprawy, do wychowywania w sprawiedliwości, aby człowiek Boży był doskonały, do wszelkiego dobrego dzieła przygotowany.

2 Tym. 3:16-17

Celem studiowania Pisma Świętego jest nie tylko element poznawczy, ale też element wychowawczy i budujący. Poprzez porównanie swojego doświadczenia ze Słowem Bożym możemy dokonać weryfikacji swoich poglądów i swojej praktyki wiary. Z tego też powodu Kościół musi być budowany na mocy Słowa, nasza wiara musi być inspirowana przez poselstwo ewangeliczne a my sami możemy wzajemnie się budować studiując i poznając Boże poselstwo w małej grupie, dzieląc się swoimi doświadczeniem z innymi i ucząc się od innych.

Test Słowa Bożego jest niezmiernie istotnym elementem wzrostu duchowego każdego chrześcijanina. Niepokojącym elementem jest ignorowanie Biblii we współczesnym chrześcijaństwie, to jest jeden z powodów słabości Kościoła i słabości naszego życia. Brak konfrontacji nas ze Słowem samego Boga sprawia, że nasze postępowanie, nasze myśli dalekie są od myśli i oczekiwań Bożych. Chrześcijanin to osoba szukająca Boga, poznająca jego wolę, to osoba przemieniająca siebie poprzez zbliżanie się do Stwórcy, a można to uczynić jedynie poprzez poznanie Boga objawionego w Piśmie Świętym.

Faktem jest, iż współczesnemu człowiekowi trudno jest przebrnąć przez niuanse Biblii, wielu potwierdza znaczące trudności w zrozumieniu prawd w tej księdze zapisanych. Jednocześnie w kościele nie mogą odnaleźć odpowiedzi na te trudności. Atmosfera ogólnego nabożeństwa jest zbyt ogólna, zbyt masowa, aby tego rodzaju zrozumienie budować. Wielu współczesnych ludzi potrzebuje dialogu, potrzebuje indywidualnego prowadzenia w wierze. Połączenie samotności, anonimowości i braków duchowych, trudności w zrozumieniu Biblii prowadzi do potrzeby uczestnictwa w małej grupie, rozumianej, jako spotkania niewielkiej grupy w celu wspólnego studiowania Pisma Świętego. To właśnie w takiej grupie można zadawać pytanie, można wyrażać swoje opinie i konfrontować je z opiniami innych uczestników. Żadne ogólne nabożeństwo nie daje takiej szansy, gdyż zawsze jest jednokierunkowym przekazem prawdy od kaznodziei do słuchacza nigdy odwrotnie.

Jezus od samego początku swojej działalności prowadził podwójną metodę nauczania. Przemawiał do tłumów ludzkich, zgromadzonych w synagogach, świątyni, nad jeziorem.

Jednocześnie koncentrował swoją uwagę na małej grupie składającej się z 12 apostołów i w szerszym wymiarze na grupie uczniów. Tej grupie poświęcał wiele czasu, kształtując ich charakter i wiarę. Co ciekawe to nie tłumy przemieniły świat, ale właśnie ta mała grupa 12 apostołów stała się początkiem i zasiewem Kościoła. To oni rozeszli się po świecie i zanieśli ewangelię na wszystkie kontynenty. Z tego płynie i dla nas lekcja, ważna i istotna. Naszą wiarę powinniśmy budować nie tylko w wymiarze globalnego uczestnictwa w dużych zgromadzeniach kościelnych, ale przede wszystkim naszą wiarę powinniśmy budować w mniejszym gronie.

Mała grupa jest metodą na pokonanie wszystkich trudności, jakie stają przed jednostką próbującą zrozumieć Pismo Święte, mała grupa prowadzona przez lidera daje szansę na szukanie i znajdowanie odpowiedzi na pytania, które rodzą się w trakcie czytania Pisma Świętego.

3 Mała grupa, czyli co?

Nie można być chrześcijaninem bez ustawicznego poznawania Boga. Proces ten rozgrywa się w dwóch fazach. Budowanie wiary poprzez uczestnictwo w nabożeństwach i innych masowych spotkaniach oraz budowanie wiary w procesie indywidualnych poszukiwań.

Cichy czas to element naszego osobistego budowania w oparciu o modlitwę i Słowo Boże. Indywidualne studiowanie Biblii jest koniecznością, jednak stawiając czytelnia sam na sam ze Słowem Bożym powoduje pewne trudności i ograniczenia. Takie studiowanie, choć konieczne prowadzi do subiektywnego poznawania, do osobistego rozwoju, ale nie daje możliwości bogacenia się poprzez dzielenie się doświadczeniem wiary z innymi. Jedną z metod dzielenia się Słowem z innymi jest właśnie mała grupa.

3.1 Idea małych grup

Jezus obok publicznego, skierowanego do tłumów nauczania, koncentrował swoją uwagę na małej grupie uczniów. Wraz z 12 apostołami zasiadał przy stole i nauczał. Zawsze to nauczanie było interaktywne, z jednej strony byli uczniowie zadający pytania, z drugiej strony był mistrz odpowiadający na te pytania. W początkowym okresie historii chrześcijaństwa Kościół stanowił małą grupę. Ten model chrześcijaństwa stał się udziałem pierwszych społeczności. Ewangelizacja i pierwsze nauczanie odbywały się zawsze w domach, zawsze z konieczności w małej grupie. Relacje w tego rodzaju Kościele były relacjami domowymi i rodzinnymi. Rozwój liczebny kościoła wymusił przemianę form spotkań wierzących. Coraz większe wspólnoty stawały się z konieczności społecznościami, w których byli bierni słuchacze i zaufani liderzy. Ten proces następował równoległe do rozwoju liczebnego Kościoła.

Brak dialogu wewnątrz społeczności chrześcijańskiej doprowadził w konsekwencji do wytworzenia się dwóch kategorii chrześcijan laików i duchownych. Z jednej strony wyłonili się przywódcy Kościoła przygotowani do nauczania i wykładający Słowo Boże, z drugiej zaś strony byli bierni słuchacze, coraz mniej zapoznani ze Słowem i coraz bardziej statyczni w swoich postawach wiary. Czym bardziej wspólnota rosła liczebnie, tym bardziej ten proces się nasilał. To zjawisko występuje do dzisiaj w Kościele.

Cechą charakterystyczną Kościoła w wielu okresach historii były próby ucieczki od tego modelu w kierunku grup bardziej ze sobą zintegrowanych. To pragnienie tworzenia wspólnoty chrześcijańskiej realnej i pełnej doprowadziło do powstania klasztorów, właśnie takich mniejszych, zintegrowanych grup chrześcijan, wracających do modelu chrześcijaństwa rodzinnego. Idea małych grup pobudziła chrześcijan angielskich do pogłębiania wiary w czasie rodzenia się Metodyzmu. To właśnie małe grupy mocno oddziaływały w tamtych okresie czasu na wierzących szukających inspiracji dla swojej wiary. Małe grupy pozwalały przetrwać kościołowi w krajach prześladowanych chrześcijaństwo, leżały też u podstaw niejednego przebudzenia duchowego.

Tęsknota za małą grupą, za chrześcijaństwem nieanonimowym, chrześcijaństwem, w którym każdy zna każdego i każdy ma prawo do zabrania głosu prowadziło w ciągu całej historii do powstawania w łonie oficjalnego kościoła mniej lub bardziej akceptowanych

mniejszych grup, ukierunkowanych na jakiś cel. Były to grupy modlitewne, zajmujące się pomocą charytatywną, grupy skupiające np. studentów, seniorów itp.

Idea małych grup nabrała szczególnego znaczenia w naszych czasach, gdy znaczenie więzi rodzinnych zmalało a anonimowość osiągnęła szczyty. Dzisiaj w wielkich miastach nie ma już prawie zwyczaju, aby sąsiad przyszedł na kawę i pogaduszki, nie ma zwyczaju częstych spontanicznych spotkań towarzyskich. Kościoły są coraz bardziej wspólnotami anonimowych uczestników nabożeństwa, a więzi międzyludzkie są powierzchowne.

Na tle tej tendencji szczególnego znaczenia nabierają działania przywracające potrzebę tworzenia nie tylko formalnej wspólnoty, ale też wspólnoty realnej, grupy przyjaciół mających ze sobą bardziej osobiste więzi. W punktu widzenia zaś strategii Kościoła, zboru czy parafii istnieje konieczność dostosowania nauczania do potrzeb określonej mniejszej grupy w dużej społeczności kościelnej a więc konieczność funkcjonowania małych grup. Idea tworzenia takich grup w dzisiejszym Kościele jest powszechnie uznawana za słuszną i coraz więcej wspólnot chrześcijańskich promuje tego rodzaju aktywności.

3.2 Zadania dydaktyczne

Chrześcijaństwo współczesne zbudowane na modelu nauczyciel – słuchacz skutkuje poważnemu zakłóceniu interaktywnego sposobu budowania wiary. Zdarza się, że nauczyciel naucza czegoś, czego sam doświadczył, zaś słuchacz przez lata nie może znaleźć odpowiedzi na swoje pytania i wątpliwości. Warto też zauważyć, że w dużym, wielopokoleniowym Kościele wiele tematów nie może być poruszanych. Trudno sobie wyobrazić kazanie na tematy będące tabu w społeczeństwie. Po pierwsze, dlatego, że nie wszyscy są tym zainteresowani, a po drugie nie wszystko mogą usłyszeć np. małe dzieci, po trzecie w ogólnie przyjętej normie nie każdy temat nadaje się do publicznego głosu.

Wszystkie te trudności zanikają w przypadku małej grupy. Grupa taka tworzona w określonym celu i składzie o wiele lepiej nadaje się do adresowanego nauczania. Grupy są przygotowane na nauczanie na tematy kontrowersyjne, trudne, dostosowane do potrzeb i oczekiwań uczestników. Wreszcie mała grupa dodaje do Kościoła ten brakujący element współczesnego chrześcijaństwa, budowanie więzi, poznawania się wzajemnego i praktycznego realizowania zasady „jedni drugim” propagowanej w listach apostoła Pawła.

Jednym z zadań małej grupy jest wysłuchanie uczestników spotkania. Tu w pełni stosowana jest dialogowa forma nauczania. Z jednej strony jest lider z drugiej strony jest uczestnik grupy. Relacja pomiędzy nimi jest w pełni partnerska, gdyż z jednej strony lider przekazuje swoje przemyślenia, ale też są one konfrontowane z przemyśleniami uczestników i ich pytaniami i wątpliwościami. Ten rodzaj spotkań w o wiele większym stopniu jest w stanie odpowiedzieć na potrzeby uczestników, gdyż natychmiast i na bieżąco głoszone teorie są konfrontowane z potrzebami i opiniami wszystkich uczestników spotkania.

Mała grupa tworzy mniej formalną formułę chrześcijańskiego nabożeństwa. Wielu ludziom łatwiej jest zabrać głos w gronie nastu niż setek osób obecnych na spotkaniu. W małej grupie łatwiej jest trafić w interesujące grupę tematy. Mała grupa daje możliwość trwania w modlitwie bardziej osobistej i bardziej indywidualnej niż w sytuacji nabożeństwa dużego zboru.

Zalety małych grup zrodziły ideę „kościół komórkowy”, gdzie przynależność do takiej grupy jest podstawowym aspektem funkcjonowania Kościoła. Zaś tradycyjne ogólne nabożeństwo jest jedynie uzupełnieniem i dopełnieniem nauczania w grupach.

3.3 Budowanie wspólnoty

Obok elementów dydaktycznych mała grupa spełnia jeszcze jedną ważną rolę w zborze. Duże oficjalne nabożeństwo nie sprzyja integracji uczestników, nie buduje realnej wspólnoty, gdyż duże zgromadzenia to z konieczności wspólnoty jedynie formalne, bez interpersonalnych więzi, anonimowe w swej istocie. Być może uczestnicy tych spotkań znają swoje imiona, rzadziej adresy a jeszcze rzadziej są przyjaciółmi. Nie jest możliwa przyjaźń wszystkich ze wszystkimi w społeczności liczącej kilkuset aktywnych członków, a przecież są jeszcze większe lokalne kościoły. Mała grupa rozwiązuje ten problem, gdyż sama ze swej natury rodzi więzi pomiędzy uczestnikami.

Wyobraźmy sobie sytuację, że w gronie 15 osób spotykacie się raz w tygodniu i dyskutujecie na tematy osobiste. Z samej tej dyskusji powstają realne więzi, rodzi się wzajemne zaufanie do siebie, rodzą się przyjaźnie a też duch współpracy.

Wiele lat temu prowadziłem grupę domową spotykającą się przez jedenaście lat, była to grupa ekumeniczna, ponad wyznaniowa. Przez te lata zawiązały się między nami przyjaźnie i nawet dzisiaj po ponad dwudziestu latach od ustania tych spotkań z wieloma z nich nadal utrzymuję przyjaźń, często się spotykamy. Niektórzy z tej grupy gdzieś się przenieśli, wyjechali z Wrocławia, mieszkają w odległych zakątkach kraju, ale zawsze, gdy się spotykamy to tak jak dobrzy przyjaciele. To jest właśnie ten cenny element budowania wspólnoty, jakie niosą małe grupy.

Kiedyś w jednym z dużych zborów ewangelikalnych rodzice małych dzieci podjęli decyzję zintegrowania ich ze sobą w grupę. Poświęcili na to swój czas i planowo od wieku przedszkolnego dążyli do tego, aby te dzieci przyjaźniły się ze sobą. Dzisiaj wielu z nich to dorośli, mają swoje rodziny, ale w tym zborze stanowią znaczącą grupę, zaangażowanych w służbę ludzi. Więzy z dzieciństwa przetrwały próbę czasu.

Budowanie wspólnoty jest szczególnie ważne dla mieszkańców dużych miast, gdzie anonimowość przybiera chorobliwe rozmiary. Gdzie wielu mieszka obok nas i czuje się samotnymi. Mała grupa może temu zaradzić, może przyczynić się do budowania więzi, relacji przyjaźni. Zaś świadomość, że nie tylko ja mam problemy z przeżywaniem wiary, że inni też mają swoje problemy pomaga w budowaniu naszych relacji z Bogiem a też umożliwia szybką reakcję przyjaciół, gdy u mnie dzieje się coś złego.

Budując małą grupę lider odpowiada duchowo i towarzysko za każdego uczestnika indywidualnie. Ważne jest takie kierowanie grupą, aby każdy z jej uczestników był zauważony, czuł społeczność z innymi, był otoczony duszpasterską opieką. Szczególnie jest to ważne w przypadku grup ewangelizacyjnych. Osoby nowe w grupie, muszą natychmiast poczuć się jak starzy uczestnicy, grupa powinna ich szybko zaakceptować i zaprzyjaźnić się z nimi. Tego rodzaju działania są najlepszym gwarantem, że przygoda z grupą nie będzie jednorazowym wydarzeniem.

Lider musi też otaczać duszpasterską opieką uczestników sam lub poprzez innych członków grupy. Niewskazane jest, aby ktoś w grupie pozostał ze swoimi duchowymi problemami sam, chyba, że jest to jego decyzja. W duszpasterstwie należy zachować daleko idącą ostrożność i nie można przekraczać granic wyznaczonych przez osobę, której chcemy pomóc. Zaufanie buduje się długo a stracić można poprzez jedno nieprzemyślane słowo. Warto o tym pamiętać w czasie spotkań małej grupy.

3.4 Zbór a mała grupa

Zbór szczególnie duży z konieczności jest zбором składającym się z małych grup, są to grupy nieformalne jak i świadomie zorganizowane. Nieformalne grupy to osoby, które łączą coś wspólnego np. dzieci, seniorzy, młode małżeństwa, mieszkający blisko siebie, więzi rodzinne. Grupy zaś planowane to grupy powstałe w ramach planu pracy duszpasterskiej zboru, lub z chęci osiągnięcia jakiegoś celu zborowego. W naszym zborze takie grupy tworzą katechumeni. Osoby, które chcą przygotować się do chrztu wiary. Przygotowany jest dla nich specjalny program ukierunkowujący ich wiarę, włączający ich do społeczności zborowej, dający im narzędzia do duchowego wzrostu. Innym przykładem na działalność takich grup w naszym zborze jest np. inicjatywa „mama mamie”, czyli spotkania mam małych dzieci, innym przykładem może być klub dziecięcy, spotkania seniorów i młodzieży, chóry i zespoły uwielbiające. Każda z tych grup powstała w celu zaspokojenia określonych potrzeb a jednocześnie poprzez duchowe budowanie dodają do zboru nowe impulsy i wartości.

Małe grupy z jednej strony są koniecznością dużych zborów z drugiej zaś strony stanowią zagrożenie integralności i jedności zboru. Trzeba mieć świadomość zarówno szans, jakie małe grupy dają jak i ewentualnych napięć, do jakich może dojść. Mój zbór doświadczył tego negatywnego zjawiska, gdy grupa zintegrowana wokół lidera poczuła się wyobcowana z całości i odeszła razem z liderem tworząc nowy zbór i nową denominację. To jest ta niepokojąca konsekwencja małych grup w zborze. Z drugiej zaś strony mamy przykłady na odwrotną tendencję, gdy uczestnictwo w małej grupie prowadzi do większej aktywności w zborze uczestników grupy i dodaje pozytywne treści do całości.

Gdy zbór jest duży, gdy ludzie stają się anonimowi powstanie małych grup jest koniecznością i procesem, który nawet bez planowanego działania zaistnieje. Czasami zdarza się, że ten spontaniczny proces powstawania grup w zborze jest o wiele bardziej pożądany niż ten planowany i przymusowy. Kiedyś w naszym zborze powstała inicjatywa podzielenia zboru na grupy i zorganizowania dla nich spotkań przed nabożeństwem. Ten projekt trwał jakiś czas a potem grupy zaczęły się zmniejszać aż prawie do zaniku. Powodów tego było kilka, ale jednym z nich była przymusowość tego rodzaju aktywności. Bez względu na potrzebę istnienia takich grup w każdym Kościele jest grupa osób niezainteresowanych tego rodzaju działalnością. Wreszcie musimy też pamiętać o uwarunkowaniach czasowych, niektórzy nawet przy szczerych chęciach nie mają możliwości uczestniczenia w takiej grupie.

Ważnym elementem funkcjonowania małych grup jest ich integralność z całym zбором, grupy tego rodzaju powinny być wpisane w plany duszpasterskie zboru, muszą dążyć do budowania całego zboru i dążyć do wzbogacenia każdego uczestnika życia zborowego. Liderzy grup powinni być wspierani przez przywództwo zborowe, powinni rozliczać się ze swoich planów i funkcjonowania.

Małe grupy są konieczne dla duchowego rozwoju chrześcijan, szczególnie w dużych lokalnych kościołach. Grupy te powinny rodzić się spontanicznie, ale też w sposób planowy, w zależności od potrzeb, grupy te mogą pomóc uczestnikom w duchowym rozwoju. Kościół powinien popierać każdą taką inicjatywę, zaś jeśli chodzi o planowanie programu małych grup to liderzy kościoła muszą zachować daleko idącą roztropność, gdyż nie dla każdego taka forma spotkań jest akceptowalna.

Tak jak każda inna idea tak i ta w przypadku potraktowania dogmatycznego może zaszkodzić zborowi i wyrzucić na margines życia tych, którzy nie mogą albo nie chcą uczestniczyć w spotkaniach małej grupy. Kościół musi prowadzić działalność wielowątkową tak, aby nikogo nie stracić a wielu zyskać.

4 Jak zorganizować spotkania małej grupy?

Przystępując do organizowania małej grupy musimy odpowiedzieć sobie na parę pytań dotyczących celu, metody, składu osobowego, przywództwa, zagadnień organizacyjnych, materiałów do wykorzystania. W zależności od udzielonej odpowiedzi na te zagadnienia podejmiemy określone działania organizacyjne i odpowiednio do potrzeb dobierzemy skład osobowy grupy.

4.1 Pytanie o cel grupy

Pytanie o cel powołania grupy do istnienia jest niezmiernie istotny i kluczowy. W zależności od wyznaczonego celu zostaną dobrane środki i metody realizacji. Można oczywiście założyć grupę na zasadzie „jakoś to będzie”, jednak spotkania takiej grupy napotykać będą na trudności związane z brakiem ukierunkowania i z dużym prawdopodobieństwem szybko przekształcą się w grupę towarzyskich, luźnych spotkań przy kawie i herbatnikach. Oczywiście potrzebujemy spotkań towarzyskich i rozmów na różne niekoniecznie duchowe tematy, jednak powodem powołania małej grupy jest przede wszystkim pogłębienie wiary i budowanie duchowego aspektu życia chrześcijanina. Spotkanie towarzyskie, choć ważne musi pozostać elementem drugoplanowym spotkań w małej grupie.

4.1.1 Grupa ewangelizacyjna

Grupa ewangelizacyjna stawia sobie za cel ewangelizowanie niewierzących. Program, jak i skład takiej grupy powinien być dostosowany do celu. Grupie składającej się z nawróconych osób, oddanych Bogu, aktywnych w kościele nie można nadać ewangelizacyjnego kierunku, gdyż w grupie takiej jest brak osób do ewangelizacji.

Tworząc grupę ewangelizacyjną musimy założyć, że przynajmniej połowa uczestników, to osoby nienawrócone, poszukujące i chcące poznawać Boga. Wierzący uczestnicy grupy też powinni być dobrani pod kątem ewangelizacyjnym. Mogą to być osoby aktywne na tym polu działalności lub osoby zapraszające swoich znajomych na spotkania. Cała uwaga grupy musi być skoncentrowana na potrzeby osób ewangelizowanych a nie osób wierzących. Warto na to zwrócić uwagę. Błędem jest zorganizowanie grupy ewangelizacyjnej, na której rozstrzygane będą zaawansowane teorie dogmatyczne, dyskusja będzie przebiegała pomiędzy liderami kościoła a zaproszeni goście czują się całkowicie niepotrzebnymi. Innym błędem może być takie prowadzenie grupy, aby osoby niewierzące czuły na sobie presję psychiczną do podjęcia natychmiastowej decyzji. Ewentualna decyzja oddania swojego życia Bogu jest oczywiście celem grupy o charakterze ewangelizacyjnym, ale nie może być ona realizowana, jako presja na uczestników, raczej należy stworzyć taką atmosferę spotkań, aby decyzja stała się naturalnym procesem wynikającym z dyskusji na grupie.

W grupie ewangelizacyjnej musi być zachowana równowaga pomiędzy stroną wierzącą a ewangelizowaną. Tematyka, metody dyskusji i poziom dyskusji musi być dostosowany do potrzeb zaproszonych gości. Warto zwrócić uwagę na język, na tematy kolejnych spotkań a też na poszanowanie poglądów osób zaproszonych. Nie można w żadnym przypadku pokazać im ich ograniczoności, udowadniać im, że są gorsi od nas, wytykać im błędów teologicznych. Grupa taka nie ma być grupą apologetyczną, w której nasze racje muszą być górą. Generalnie

powinniśmy unikać tematów apologetycznych, gdyż one najczęściej prowadzą, co najwyżej do kłótni a nie decyzji wiary. Ewangelizacja nie polega na wytykaniu błędów, co raczej na szukaniu bliskiej relacji z Bogiem a na wyzwolenie z błędnych poglądów przyjdzie odpowiedni czas po nawróceniu.

Grupa ewangelizacyjna powinna mieć tak ułożony program spotkań, aby uczestnicy mogli powoli i systematycznie poznawać wolę Bożą dla siebie. Poprzez dyskusję powinni przejść od prostych zagadnień do pytań kontrowersyjnych. To z inicjatywy osób zainteresowanych musi wpływać inicjatywa podjęcia takich tematów a nie od lidera, czy wierzących uczestników spotkań.

Uczestnicy grupy muszą się czuć dobrze, muszą być zachęceni do formułowania wniosków i pytań dotyczących wiary, dyskusja musi być prowadzona delikatnie z poszanowaniem godności osób, które na to spotkanie przyszły. Prowadzący spotkanie zaś musi tak je prowadzić, aby wierzący nie zdominowali dyskusji. Każdy wierzący uczestnik grupy powinien mieć świadomość, że to niewierzący mają na takim spotkaniu dominować, to oni mają prawo pierwszeństwa w dyskusji. Ważnym elementem grupy ewangelizacyjnej jest nie tylko ewangelizacja do Chrystusa, ale też stworzenie możliwości realizacji zrodzonej wiary w dobrym, żywym Kościele. Warto też, od samego początku prowadzić ewangelizowanych do wspólnoty wierzących, do konkretnej grupy wierzących spotykających się w ramach określonego Kościoła czy wspólnoty. Moim zdaniem, błędne jest praktykowanie ewangelizacji bez włączania ewangelizowanych do konkretnego zboru.

4.1.2 Grupa uczniostwa

Grupy uczniostwa to najpopularniejszy typ spotkań. Celem tego rodzaju grupy jest budowanie wiary uczestników i wspomaganie procesu wzrostu duchowego. Uczestnicy z samej definicji to osoby wierzące i pragnące budować swoją wiarę. Tematyka spotkań może tutaj być różnorodna, dostosowana do potrzeb. Warto też tak dobrać skład grupy, aby osoby ją tworzące miały podobne potrzeby i zainteresowania. Tak dobrany skład umożliwi pełniejsze korzystanie przez uczestników z poruszanych tematów.

Osobiście preferuje tu formę dyskusji nad Biblią. Można prowadzić ją według określonego klucza tematycznego lub na zasadzie spontanicznej, analizowania losowo wybranych tekstów Biblijnych, które w jakiś sposób pobudzają nas do przemyśleń. Grupy takie mogą być też grupami z wykładem na określony temat i dyskusją, jak też grupa może posługiwać się gotowym podręcznikiem, który został przygotowany pod kątem duchowego budowania.

Dobre rezultaty daje analiza tekstu Biblijnego w formule rozdział po rozdziale. Można wybrać jedną księgę Biblijną i przedyskutować ją w całości. Takie kompleksowe spojrzenie na tekst biblijny pomaga i dyscyplinuje uczestników do refleksji nad całą księgą bez wyłączenia fragmentów trudnych i kontrowersyjnych.

Jeśli chodzi o czas trwania całego cyklu spotkań to w zależności od przyjętej metody będzie występowała tutaj różnorodność. Jeśli np. grupa spotykać się będzie w celu przeanalizowania podręcznika duchowego wzrostu, to czas spotkań zostanie zdeterminowany tym podręcznikiem. Z drugiej zaś strony grupa, która będzie prowadziła spotkania według tematów spontanicznie dobieranych może spotykać się latami. Czasami warto z góry zadekretować ilość spotkań grupy na samym początku realizacji projektu. Łatwiej jest uczestnikom znaleźć czas na kilkanaście spotkań niż na spotkania trwające latami.

4.1.3 Grupa tematyczna

Kolejnym typem małej grupy mogą być spotkania ukierunkowane na dany temat lub na określoną grupę zborowników. Przykładem na grupę tematyczną może być grupa osób przygotowujących się do małżeństwa. Tego rodzaju grupa determinuje jej skład osobowy, gdyż z jednej strony jest to lider odpowiedzialny za przygotowanie do ślubu z drugiej strony uczestnikami są osoby przygotowujące się do małżeństwa. Tego rodzaju grupa wymusza też zestaw tematów spotkań.

Innym przykładem grupy tematycznej może być grupa studiująca jedno zagadnienie. Zainteresowani chcą poznać np. Apokalipsę w tym celu organizowane są spotkania specjalnie dla tego tematu. Z konieczności, więc czas spotkań jest ograniczony rozmiarami książki.

Grupy tematyczne mogą wynikać ze składu osobowego grup. Np. grupa „mama mamie” koncentruje swoją uwagę na zagadnieniach dotyczących i interesujących młode mamy. Grupa seniorów porusza tematykę charakterystyczną dla ich potrzeb, podobnie jak grupa młodzieżowa. Pewne tematy takich grup nie interesują, np. grupa młodzieżowa nie będzie zainteresowana problem starości i radzenia sobie z tym okresem w życiu, zaś grupa seniorów na pewno nie będzie zainteresowana tematem: jak znaleźć współmałżonka? Zaś grupa młodzieżowa akurat ten temat uznałaby za szczególnie interesujący.

4.1.4 Grupa dla katechumenów

Szczególnym rodzajem grupy tematycznej jest grupa dla katechumenów. Wyróżniłem ją, gdyż pomoc nowym kandydatom na członków w kościele jest niezmiernie ważna i konieczna. Katechumeni to najczęściej ludzie dopiero, co nawróceni, jeszcze ze świeżym spojrzeniem na wiarę i Boga a jednocześnie jak to określił apostoł Paweł „niemowlęta w Chrystusie”.

We współczesnym świecie osoby zainteresowane Kościołem i przyłączeniem się do niego nie są osobami z precyzyjnie określonym światopoglądem. Czasami decyzja przyłączenia się do wspólnoty i prośba o chrzest jest spowodowana subiektywnymi odczuciami a nie głębokim przekonaniem o potrzebie takiego kroku wiary. Szczególnie w naszych polskich uwarunkowaniach tego rodzaju grupy są koniecznością, gdyż osoby, które proszą o chrzest w Kościołach ewangelikalnych pochodzą albo z rodzin ateistycznych albo z nominalnego chrześcijaństwa a ich argumenty przyścia do społeczności ewangelicznej są czasami umotywowane w sposób niezadawalający.

Młodzież z zewnątrz często chce się przyłączyć do innej denominacji na złość rodzicom, na przekór tradycji rodzinnej, z powodu ciekawej atmosfery na nabożeństwach, ciekawej muzyki, ciekawego kaznodziei, zaś dzieci rodziców wierzących przychodzą ze względu na naciski rodzicielskie. Wszystkie te motywy są niewłaściwe. Zdarza się też, że pod tymi wydawać by się mogło płytkimi powodami kryją się głębsze motywy, ale nie do końca uświadamiane przez zainteresowanego. Osoby przychodzące do zborów mają dość nieustabilizowane poglądy teologiczne, z elementami niebiblijnymi. To wszystko sprawia konieczność rozmowy i przygotowania takich osób do świadomego chrześcijaństwa.

Obserwuję od lat dużą nietrwałość decyzji osób przystępujących do zborów uważam, że warto poświęcić czas w celu umocnienia ich wiary, dania im narzędzi i środków do duchowego rozwoju. Powołanie grupy katechumenów przygotowującej do chrztu jest w takiej sytuacji koniecznością. Grupa tego rodzaju musi wprowadzić kandydata do chrztu nie tylko w teologię Kościoła, ale przede wszystkim nauczyć go funkcjonowania w wierze. Pomóc mu zrozumieć chrześcijaństwo budowane na Biblii.

4.1.5 Grupa ekumeniczna i ponaddenominacyjna

Współczesne chrześcijaństwo pokonało już wiele barier, które jeszcze nie tak dawno oddzielały nas od siebie. Spotkania ponad denominacyjne i ekumeniczne są oczekiwane w wielu wspólnotach i grupach. Sam kiedyś prowadziłem tego rodzaju grupę i jest to ciekawe i budujące doświadczenie. Oczywiście jest też wielu krytyków tego rodzaju spotkań, sam ekumenizm jest w niektórych środowiskach kwestionowany.

Grupa ekumeniczna stawia przed uczestnikami i prowadzącym szczególne wyzwania. Uczestnicy takiej grupy należą, bowiem do różnych opcji wyznaniowych, dogmatycznych, mają różne doświadczenie i różne oczekiwania. Lider takiej grupy musi wiele uwagi poświęcić na budowanie jedności i zrozumienia, musi podkreślać to, co łączy i w każdym przypadku unikać dysput apologetycznych. Jeśli już taki temat się pojawia, to na zasadzie prezentacji stanowiska każdej ze stron a nie dysputy typu, „kto ma rację”.

Atmosfera poszanowania swoich poglądów jest tutaj niezmiernie istotna. Celem grupy, bowiem nie jest przekonanie ich, że my mamy rację ani odwrotnie, ale jest budowanie miłości braterskiej, lepsze poznawanie się wzajemne, uczenie się od siebie, szukanie tego, co łączy i uświadamianie sobie różnic dogmatycznych. Na samym końcu celów takich spotkań jest weryfikacja swoich poglądów na teologię i wiarę.

4.2 Typy i rodzaje małych grup

Do tej pory mówiliśmy o małej grupie z punktu widzenia składu osobowego i celu grupy. Każda z tych wspomnianych grup może rozwiązywać swoje problemy różnymi metodami. Warto uzmysłwić sobie, że istnieje wiele możliwości odbywania wspólnych spotkań. Dobranie właściwej metody prowadzenia spotkania małej grupy jest niezmiernie istotne z punktu widzenia osiągnięcia celów i sukcesu grupy.

4.2.1 Metoda – dyskusja nad Biblią

Metodą preferowaną przeze mnie jest grupa dyskusyjna zbudowana na Biblii. W dzisiejszych czasach znajomość przesłania Biblii jest znikoma, zaś jednym z najważniejszych zadań stojących przed wierzącymi jest poznawanie słowa skierowanego do nas przez samego Boga. Studium Biblijne nabiera tu szczególnego znaczenia. Budowanie swojej wiary u samego źródła jest korzystne dla nas i dla naszego zrozumienia oczekiwań Bożych.

Sola Scriptura – to stare hasło reformacji jest do dzisiaj ważne i aktualne. Nawet wśród ewangelicznych chrześcijan znajomość Biblii nie jest pełna i zadawalająca. Nawyk samodzielnego, codziennego czytania Biblii nie jest powszechny, zaś wielu stwierdza, że ma problem ze zrozumieniem tego przesłania, nie potrafi sobie poradzić z zagadnieniami i językiem tekstu Biblijnego. To zaś uzasadnia prowadzenie grup Biblijnych, polegających na czytaniu, studiowaniu i dyskusji w oparciu o tekst Biblijny.

Studium Biblijne może mieć różnorodną formułę. Może być to metoda czytania i dyskusji nad księgą, ale też może to być studium tematyczne. W pierwszym wypadku studiujemy daną księgę, analizując poszczególne, kolejne fragmenty na następnych spotkaniach. W drugim przypadku na kolejnych spotkaniach studiujemy następne aspekty danego zagadnienia, zawsze jednak dany temat jest rozpatrywaniem kolejnego fragmentu go opisującego.

Jedną z zalet studiowania danej księgi od początku do końca jest wymuszenie analizy tekstów, które w normalnych warunkach byśmy opuścili, gdyż są trudne, dotyczą niepopularnych zagadnień, stanowią tabu, o którym publicznie się nie mówi, dotyczą

kontrowersyjnych tematów teologicznych itp. Nałożenie sobie reżymu studiowania księgi od początku do końca daje nam możliwość poznania pełni oczekiwań Bożych wobec nas.

Studiowanie tematyczne ma też swoją wartość, gdyż pozwala nam spojrzeć na dany temat od strony różnych tekstów Biblijnych. Tego rodzaju studiowanie rozszerza nasze horyzonty, pozwala lepiej zrozumieć dane zagadnienie, daje nam szeroką perspektywę. Przygotowanie jednak takiego studium wymaga o wiele więcej pracy od lidera. Musi on, sam mieć wiedzę lub materiały na ten temat. Czasami tego rodzaju studiowanie stawia grupę przed kontrowersyjnymi zagadnieniami, stawia wobec potrzeby zweryfikowania swoich dotychczasowych poglądów na dane zagadnienie.

4.2.2 Metoda – wykład i dyskusja

Kolejną metodą studiowania Biblii jest metoda wykład- dyskusja. Jest to szczególnie ważna metoda w przypadku uczestników niedojrzałych duchowo. Taką metodę studiowania można wprowadzić też w przypadku grup chcących o wiele głębiej zanurzyć się w teologię. W jakimś stopniu wadą tego rodzaju spotkań jest narzucenie przez wykładowcę teologii, poglądów i zdeterminowanie dalszej dyskusji po wykładzie. Sztuką wykładowcy powinno być inspirowanie do przemyśleń, dyskusji pozostawienie przestrzeni na stawianie pytań i szukanie rozwiązań, tak, aby po wykładzie mogło dojść do owocnej dyskusji.

Metoda ta jest dobra w przypadku grup młodzieżowych, gdyż młodzież jest przyzwyczajona do relacji nauczyciel - uczeń, gdzie ten drugi wykazuje dużą bierność. Odpowiednie przedstawienie tematu spotkań pomaga dzieciom i młodzieży w dalszej dyskusji.

Tego rodzaju grupy mają też znaczenie dla osób początkujących w wierze, gdy ich wiedza i znajomość testu biblijnego jest znikoma a samo czytanie to zbyt mało, aby mogli podjąć dyskusję. Wykład wprowadzający do dyskusji jest tu niezmiernie pomocny i ważny. Wykład ma przybliżyć uczestnikom sam tekst Pisma Świętego, jego teologię i wprowadzić w sens i znaczenie danego tematu. Osoby na początku drogi wiary są słabo wprowadzone w podstawy teologiczne, dlatego ważnym elementem dla nich jest zdobycie podstawowej wiedzy i ukazanie im kierunku dalszych poszukiwań. Mądrze przygotowany wykład pomaga w przebrnięciu przez trudne dla niewtajemniczonych zagadnienia wiary.

Metoda małej grupy zbudowanej na bazie wykładu ma też znaczenie w przypadku poruszania trudnych, niejednoznacznych i zbudowanych na teologii tematach. W takim wykładzie można przedstawić różnorodne koncepcje, trudności interpretacyjne, pokazać fragmenty biblijne opisujące zagadnienie, różnorodne stanowiska teologiczne w danej sprawie, a też wiedzę poza biblijną np. elementy filozoficzne, religioznawcze, prawne. Tego rodzaju model funkcjonowania małej grupy ma swoje pozytywne aspekty, ale też negatywne, istnieje, bowiem groźba funkcjonowania grupy z dala od przesłania biblijnego. Z punktu widzenia wolności poszukiwania prawdy tego rodzaju grupa zostaje poprzez wykład wprowadzona w określony sposób interpretacji i w określony rodzaj teologii. To w jakimś stopniu determinuje kierunek dalszej dyskusji i ogranicza swobodę szukania rozwiązań.

Grupy tego typu nakładają na lidera bardzo dużo obowiązków, szczególnie, gdy są to grupy odbywającego się cyklicznie. Na każde takie spotkanie lider musi przygotować wykład a na to potrzeba i czasu i wiedzy. Wykład musi być skonstruowany pod dyskusję, musi pobudzać do debaty. Nie jest łatwo tego rodzaju wystąpienie przygotować.

4.2.3 Metoda – grupa modlitewna

Kiedys zostałem zaproszony na spotkanie modlitewne. Przebiegało ono w następujący sposób, na początku była rozmowa na luźne tematy trwająca 1/3 przeznaczonego na spotkanie

czasu, potem rozwinęła się dysputa w oparciu o tekst biblijny wprowadzający do modlitwy, potem zostały wymienione intencje modlitewne i na koniec pozostało jeszcze kilka minut na modlitwę. Jest to przykład jak łatwo można zniwelować ideę grupy modlitewnej.

Skoro mała grupa ma cel modlitewny, to przeważającym elementem takiego spotkania jest modlitwa a nie dyskusja. Prowadzący i uczestnicy muszą mieć świadomość celu takiego spotkania i determinację, aby ono przebiegało w określonym porządku i kierunku. Współcześni chrześcijanie modlą się krótko, najczęściej gotowymi tekstami i rzadko to robią publicznie. Z tego powodu prowadzenie grupy modlitewnej jest trudne.

Prowadząc takie spotkanie należy dobrze się do niego przygotować, należy mieć plan takiego spotkania, przygotowane intencje modlitewne, odpowiednie teksty biblijne. Można takie spotkanie podzielić na mniejsze odcinki czasowe w każdym z nich przygotowując tekst biblijny wprowadzający i intencje do przemodlenia. Można też wprowadzić regułę porządkującą, iż ktoś, np. lider grupy kończy każdą sekcję modlitwą. W grupie modlitewnej tekst biblijny jest jedynie inspiracją do modlitwy a nie tekstem do dyskusji. W optymalnym planie takiego spotkania czas na dyskusję może być zarezerwowany dopiero po ostatnim „amen”. Czas przed rozpoczęciem spotkania też powinien być poświęcony raczej tematowi wprowadzającym w nastrój modlitewny. Można do przebiegu tego rodzaju spotkań wprowadzić element śpiewu i uwielbienia. Jednak zawsze należy uważać na właściwy rozkład czasu tak, aby to spotkanie było realnie spotkaniem modlitewnym.

4.2.4 Metoda – grupa kontemplacyjna

Dawno temu brałem udział w szczególnej małej grupie, była to grupa kontemplacyjna. Po wstępnej modlitwie odczytano tekst Biblijny a następnie zapanowało milczenie. Uczestnicy grupy, jeśli już zabierali głos, to wyrażali swoje uwagi i spostrzeżenia, ale nie w trybie polemicznym, co w formule dzielenia się odczuciami i spostrzeżeniami. Następny mówca nie odpowiadał na argumenty poprzednika, tylko dzielił się z grupą swoją refleksją teologiczną na podstawie przeczytanego fragmentu i najczęściej była to uwaga niezwiązana tematycznie z poprzednim wystąpieniem. Ktoś inny wyrażał swoje odczucia modlitwą inspirowaną danym tekstem.

Uczestnictwo w tej grupie było budujące, gdyż specyficzna atmosfera dzielenia się Słowem pozwalała się skupić na słowie a nie polemice. Odczuwałem na tym spotkaniu ogromne skupienie modlitewne. W tego rodzaju grupie nie dochodzi do polemik, kłótni, emocji związanych z udowadnianiem swoich racji, czy obalaniem racji innych. Tego rodzaju grupa koncentruje swoją uwagę na sednie tekstu biblijnego i na osobistym przeżyciu, wprowadza w nastrój modlitewny.

4.2.5 Metoda studiowanie na podstawie podręcznika

Jedną z metod funkcjonowania małej grupy jest studiowanie podręcznika wzrostu duchowego, ciekawej książki, dyskusja w oparciu o artykuł teologiczny.

Szansą tego rodzaju spotkań jest najczęściej dobrze przygotowany materiał do analizy, dobrze dobrane przykłady i zadania przewidziane do wykonania przez grupę. Słabą stroną tego rodzaju spotkań jest ukierunkowanie teologiczne nadawane przez podręcznik. Pozornie może się zdarzyć, że grupa spotyka się, dyskutuje, analizuje określone wersety a jednocześnie ulega wpływom określonej teologii wyznawanej przez twórcę podręcznika. Tego rodzaju metoda jest powszechnie stosowana wśród Świadków z wiadomym skutkiem dla wiedzy i wiary uczestników tego rodzaju grup.

Na naszym rynku księgarskim znajduje się kilka dobrych pozycji tego rodzaju studiów. Zaletą takich spotkań jest ograniczony czas, gdyż podręcznik ma określoną ilość rozdziałów i

kiedyś się skończy. Każdy uczestnik wie od samego początku jak długo tego rodzaju spotkania będą trwały. Każdy może dobrze przygotować się do kolejnego spotkania (choć moja praktyka pokazuje, że jedyną osobą przygotowaną jest najczęściej prowadzący spotkanie).

Podsumowując nasze rozważania warto uzmysłowić sobie dużą różnorodność możliwości zdefiniowania małej grupy. W zależności od potrzeb i możliwości uczestników, grupa może przyjąć taką lub inną metodę realizowania spotkań. Każda z zademonstrowanych metod niesie w sobie pozytywne, jakie i negatywne skutki. Każda może budować i każda może zniechęcać. Każda stawia inne wymagania dla lidera i uczestnika.

4.3 Kilka uwag na tematy organizacyjne

Organizując spotkania małej grupy i planując takie działania warto na początku rozstrzygnąć kilka zagadnień organizacyjnych. To jest ważne i istotne dla sukcesu spotkań, bardzo często ten etap jest pomijany na zasadzie „jakoś to będzie” a następstwem tego rodzaju podejścia jest szybkie zniechęcenie uczestników do spotkań. Na każdym etapie planowania spotkań uwzględnienie wielu uwarunkowań sprawia większą skuteczność realizacji projektu małej grupy.

4.3.1 Określenie celu

Pragnąc zorganizować małą grupę należy na samym początku postawić pytanie o cel spotkań. Jest to niezmiernie ważny element, gdyż od niego zależą dalsze losy grupy, skład osobowy i częstotliwość spotkań. Z pytaniem o cel wiąże się też pytanie o metodę postępowania. Wszystkie te elementy w końcowym efekcie powinny nas postawić na dobrej pozycji wyjściowej do rozpoczęcia spotkań. Najbardziej oczywistym celem jest budowanie relacji człowieka z Bogiem, poznawanie woli Bożej dla siebie, szukanie żywej aktywnej wiary realizowanej w codziennym życiu. Obok tego oczywistego celu małej grupy występują cele mniejszej rangi, ale mające decydujący wpływ na sam kształt i formę spotkań.

Niewątpliwie inaczej będziemy organizowali grupę, gdy celem będzie ewangelizacja a inaczej, gdy będzie to grupa młodzieżowa, czy modlitewna. Każdy z tych celów wymusi inną metodę postępowania. Określając cel, musimy też ustalić takie elementy jak plan każdego spotkania, np. czy będzie w trakcie śpiew i uwielbienie, czy będzie to spotkanie dla każdego, kto chce, czy też dla grupy zamkniętej.

Musimy pamiętać, że podstawowym celem spotkań jest:

- Budowanie wiary
- Poznawanie Boga
- Uwielbienie i wywyższenie Stwórcy
- Budowanie wspólnoty
- Budowanie jedności z lokalnym Kościołem
- Wzrost duchowy uczestników spotkania
- Modlitwa i budowanie społeczności

Każdy z tych elementów musi być przemyślany i powinien znaleźć odzwierciedlenie w formule spotkań grupy. Jednym z zasadniczych elementów tego rodzaju spotkań jest budowanie naszej relacji z Bogiem. Istnieje pokusa skoncentrowania spotkań na pobocznych celach a nie na tym centralnym. Do organizatora spotkań, lidera grupy należy dbanie o to, aby wyznaczony cel skutecznie realizować. To lider musi tak kierować spotkaniami, aby ten wyznaczony cel był zawsze priorytetem.

Szczególne uwagę należy zwrócić na takie elementy jak: wydłużanie się czasu luźniej rozmowy na początku spotkania, a skracaniem czasu na merytoryczną dyskusję, zbaczanie z zaplanowanego tematu spotkań, na obraźliwe i kontrowersyjne postawy i poglądy itp. Ważną rolę ogrywa tutaj punktualność, czas oczekiwania na przyście wszystkich na spotkanie. Grupy modlitewne mają tendencję do odchodzenia od modlitwy w kierunku dyskusji. Grupy ewangelizacyjne mają tendencję do przekształcania się w grupy apologetyczne. Grupy młodzieżowe mają tendencję do skręcania w kierunku dominacji śpiewu nad dyskusją. Warto zawsze mieć na uwadze cel spotkania i od lidera zależy czy ten cel będzie realizowany.

4.3.2 Określenie częstotliwości i planu spotkań

Ważnym zagadnieniem przy planowaniu małej grupy jest ustalenie częstotliwości spotkań i czasu trwania każdego z nich. I jedno i drugie jest niezmiernie ważne.

Częstotliwość spotkań determinuje skuteczność grupy. Gdy założymy, że grupa będzie się spotykała codziennie i o innej porze i w innym miejscu może się okazać, że dość szybko spotkania ustaną. Podobny los spotka spotkania odbywające się zbyt rzadko. W naszym społeczeństwie funkcjonujemy w trybie tygodniowym. Ten tryb jest najkorzystniejszy dla funkcjonowania grupy. Ważne jest, aby spotkania odbywały się zawsze o tej samej porze i miejscu, w określonym dniu tygodnia.

Każdy z nas dość łatwo zapamiętuje formułę: „spotkanie jest w piątek o 18:00”. Nawet wtedy, gdy coś wypadnie i nie może taka osoba przyjść to wie, że za tydzień też jest o tej godzinie spotkanie. Łatwo jest zaplanować tydzień, gdy wiemy, że w tym a tym dniu jest spotkania i ten czas jest na niezarezerwowany w kalendarzu.

Wyobraźmy sobie sytuację, że spotkania odbywają się, co drugi tydzień. Bardzo szybko osoby niesystematycznie uczęszczające pogubią się w datach. Trudno jest też utrzymać w takiej sytuacji reżim planowania tygodnia. Gdy przyjmie się taką formułę planowania spotkań to wtedy lider grupy powinien każdego nieobecnego zawiadomić o terminie następnego spotkania, co może być uciążliwe.

W lepszej sytuacji są spotkania raz w miesiącu np. w pierwszy poniedziałek. Jest to o wiele łatwiejsze do zaplanowania. Trzeba jednak pamiętać, że tak rzadko odbywane spotkania nie sprzyjają integracji grupy.

Innym ważnym zagadnieniem jest plan spotkania i czas trwania tego spotkania. Tu najczęściej są popełniane błędy organizacyjne. Wszyscy powinni wiedzieć, że spotkanie rozpoczyna się np. o 18:00 a kończy się o 20:00. Niedopuszczalne jest takie zorganizowanie spotkań, że rozpoczyna się grubo po 18:00, gdyż wszyscy czekają na spóźnialskich, zaś skończy się niewiedomo, kiedy, może o 20:00 a może o 24:00. Trudno jest zaplanować swój czas w sytuacji, gdy nie wiadomo czy dyskusja będzie trwała godzinę, dwie czy pięć. Warto na samym początku planowania grupy dokładnie określić plan spotkania. Główna część, czyli dyskusja powinna trwać zawsze mniej więcej tyle samo i zawsze powinna rozpoczynać się o stałej godzinie.

Planując spotkanie należy określić godzinę rozpoczęcia i pozostawić czas np. piętnastu minut na zejście się grupy. Następnie należy tak poprowadzić spotkanie, aby skończyło się

ono maksymalnie po 1,5 godzinie, bez względu na stan dyskusji. Potem powinien być czas na towarzyskie niezobowiązujące rozmowy, jest to też czas, w którym niektórzy uczestnicy mogą pójść do domu i inni jeszcze pozostać i podyskutować. Trwanie dyskusji w nieskończoność jest mocno zniechęcające dla uczestników. Współczesny człowiek jest w stanie wytrzymać 1,5 godziny, ale już nudzi się po 3 godzinach dyskusji. Już nie mówiąc o tym, że przedłużanie spotkania niczego nowego do dyskusji nie wprowadza.

Czas trwania dyskusji w grupie nie powinien przekraczać półtorej godziny a planowany powinien być na jedną godzinę, te pół godziny dodatkowo, jest marginesem bezpieczeństwa, czasami dyskusja jest tak ciekawa, że warto dodać te pół godziny. Jednak przedłużanie dyskusji ponad ten czas jest niewskazane i tu mądrość lidera powinna doprowadzić do zakończenia dyskusji po 1,5 godziny bez względu na moment, w którym jesteśmy. Dyskusję można przerwać stwierdzeniem:

-Widzę, że dzisiejszy temat jest niezmiernie ważny dla nas, proponuję przerwanie tej naszej dyskusji w tym momencie i obiecuję kontynuację tematu za tydzień.

Tego rodzaju przerwanie służy wszystkim. Może się zdarzyć, że w części nieoficjalnej nadal uczestnicy będą na ten temat rozmawiać, ale będzie to już niezobowiązujące dla osób, które muszą wyjść ze spotkania.

Planując spotkanie warto zaplanować czas na śpiew (gdy jest planowany), modlitwę, dyskusję i czas na luźne rozmowy. Od przestrzegania tego planu zależy zadowolenie uczestników a też jest to zachętą do uczestnictwa szczególnie dla osób nie do końca umotywowanych. Dla nich spotkanie trwające określony czas jest do akceptacji, zaś spotkanie trwające nieskończoność zniechęca.

4.3.3 Określenie miejsca spotkań

Planując spotkania małej grupy musimy zastanowić się nad miejscem spotkań. Ustalając miejsce spotkań należy zdać sobie sprawę, że dwie osoby będą zawsze obecne na spotkaniu lider grupy i gospodarz miejsca. To zaś w jakiś tam sposób zmienia plan życia tych osób. Spotkanie, co tydzień sprawia, że obie te osoby zawsze w tym terminie muszą mieć zaplanowany czas wolny. Planując miejsce musimy też uwzględnić czynnik pojemności miejsca. Czy grupa w planowanym składzie będzie miała gdzie usiąść, czy starczy miejsca dla np. dzieci przychodzących z rodzicami? Czy wymiary pomieszczenia uzasadniają zorganizowanie w tym miejscu takiego spotkania?

To są ważne pytania, zdarzało mi się uczestniczyć w spotkaniu w tak małym pokoju, że nie było, na czym siedzieć (poza podłogą), nie można było nigdzie postawić szklanki z napojami, a po godzinie spotkania brakowało powietrza. Wielkość pomieszczenia jest niezmiernie ważna i istotna. Spotkanie nie ma być kolejnym wyrzeczeniem uczestników, ale miejscem, do którego chętnie się przychodzi i chętnie się w nim przebywa. Wystrój miejsca też jest niezmiernie ważnym elementem. Planując miejsce spotkań warto zastanowić się, czy ludzie będą mieli gdzie siedzieć, czy domownicy miejsca będą akceptować te spotkania, czy gospodarz miejsca jest zdeterminowany tak jak my do uczestnictwa w tym projekcie. Elementem istotnym są też odczucia estetyczne, przyjemniej jest przebywać w ładnej sali, w pomieszczeniu jasnym, z miłym wystrojem wnętrza.

W zasadzie można tu rozważać funkcjonowanie grupy w trzech typach miejsc: w kościele, w domu prywatnym, w wynajętej sali. Każde z tych miejsc ma swoje wady i zalety.

Spotkania w sali kościelnej są najbardziej naturalnym miejscem na tego rodzaju wydarzenia. Najczęściej sale w kościele są przystosowane do dużych grup, jest wystarczająco dużo krzeseł, wystrój pomieszczenia jest odpowiedni do tego rodzaju spotkań. Wadą takiego

miejsca jest przynależność do określonej opcji wyznaniowej. W przypadku grup ewangelizacyjnych przyjscie na spotkanie do kościoła może okazać się trudne dla początkujących. Inną wadą pomieszczeń kościelnych jest ich oficjalność, trudno zbudować w kościelnym pomieszczeniu atmosferę spotkań przyjaciół, mogą wystąpić też trudności z przygotowaniem poczęstunku. Jednym z ważnych elementów grupy jest budowanie przyjaźni i relacji. Spotkania w kościele sprawiają, że wszyscy przychodzą do miejsca i dla nikogo nie jest ono domem.

O wiele lepiej spotykać się w domu prywatnym. Nakłada to oczywiście dużo obowiązków dla gospodarza, ale atmosfera nieformalna tego miejsca jest warta organizowania spotkań. Mieszkanie prywatne ma o wiele bardziej „przytulną” atmosferę, uczestnicy nie czują się od pierwszego momentu zobowiązani do budowania relacji z daną wspólnotą kościelną, co też jest ważne z punktu widzenia psychologii. Budowanie więzi sprawia, że łatwiej jest przyjść do gospodarza mieszkania na rozmowę, na inne towarzyskie spotkanie. Wadą tego rozwiązania jest groźba, iż mała grupa nie będzie grupą przyciągająca do kościoła, gdyż uczestnicy spotkań nie będą związani z miejscem życia zboru, parafii.

Ważnym elementem jest stałość miejsca. Grupa, która spotyka się za każdym razem gdzie indziej, rodzi problem koordynacji spotkań taki sam jak spotkania w różnym dniu tygodnia, czy rzadziej niż raz na tydzień. Osobiście preferują, aby spotkania odbywały się zawsze w jednym i tym samym miejscu, w tym samym dniu tygodnia i o tej samej godzinie. Można oczywiście wprowadzić rotację miejsc, ale nie w cyklu tygodniowym a np. kwartalnym. O wiele łatwiej jest wtedy przyjść osobom, które uczestniczą nieregularnie w spotkaniach grupy.

4.3.4 Określenie składu grupy

Organizując małą grupę należy określić skład osób, które będą brały udział w spotkaniach. Liczebność grupy będzie zależała od pomieszczenia, w jakim odbywać się będą spotkania. Planując małą grupę musimy dostosować wielkość grupy do możliwości lokalowych, w taki sposób, aby zachowany został zdrowy rozsądek. Dyskusja w tłoku, w ciasnym pomieszczeniu, gdzie uczestnicy nie mogą czuć się swobodnie zniechęci uczestników do dalszych spotkań.

Istotnym elementem jest rozmiar małej grupy. Tu należy zwrócić uwagę na słowo „małej”. Optymalny rozmiar grupy to około 15 osób. Mniejsze grupy są dość trudne do utrzymania, gdyż nie wszyscy będą przychodzić systematycznie i może się okazać, że na spotkanie przyjdzie jedna lub dwie osoby, zaś większe grupy sprawiają trudności w swobodnej dyskusji i trudniej jest nawiązać relacje pomiędzy uczestnikami spotkań. Gdy grupa rośnie to lepiej podzielić grupę na dwie, niż próbować zintegrować dużą grupę ze sobą. Oczywiście idea podziału grupy na dwie jest trudna do realizacji, opór przed tego rodzaju rozwiązaniem może wpływać od uczestników grupy, ale warto to przezwyciężyć dla dobra wszystkich uczestników.

Planując grupę musimy też uwzględnić skład grupy pod względem wieku, płci, zaawansowania uczestników. Inaczej wyglądają spotkania grupy młodzieżowej a inaczej grupy seniorów. Jedni potrzebują mniej luksusu, mogą siedzieć na podłodze, preferują inne otoczenie dla siebie, w przypadku zaś grupy seniorów należy zapewnić w miarę wygodne miejsca siedzące, najlepiej przy stole, w całkiem innym wystroju wnętrza. W zależności od składu grupy będzie preferowana inna formuła prowadzenia, inna muzyka, inne elementy towarzyszące.

W planowaniu grupy musimy się też zastanowić nad dziećmi, które ewentualnie przyjdą na spotkanie z rodzicami. Szczególnie małe dzieci mogą sprawiać problem w ciągu godzinowego spotkania. Należy dzieciom przygotować miejsce na ich spotkanie i zabawy. Być

może potrzebna będzie do nich opiekunka, jeśli dzieci będzie stosunkowo dużo. W przypadku grup z małymi dziećmi rodzi się potrzeba zapewnienia dwóch pokoi w tym jednego z miejscem do zabaw i z zabawkami. Obecność szczególnie małych dzieci na grupie wymusza też dostosowanie godziny spotkań do ich potrzeb. Spotkania odbywające się późno i trwające do nocy nie są stosowne ze względu na małe dzieci i w takim przypadku rodzice dzieci dość szybko zaniechają uczestnictwa w grupie.

4.3.5 Określenie przywództwa w grupie

Nawet najbardziej spontaniczna mała grupa musi mieć przywódcę. Osoba lidera grupy jest kluczowym elementem przetrwania grupy. Gdy w naszym zborze utworzyliśmy dawno temu system małych grup to spotkania zanikły właśnie z powodu liderów. Dobrych liderów do prowadzenia małych grup jest niewiele a od nich zależy prawie wszystko w małej grupie.

Lider grupy powinien mieć umiejętność tworzenia atmosfery i zdolność do prowadzenia spotkań w sposób zachęcający. W przypadku, gdy na początku spotkania jest planowany wykład lider musi być dodatkowo dobrym mówcą, mającym wystarczająco dużo wolnego czasu, aby raz w tygodniu przygotować mowę. Musi też dysponować odpowiednią wiedzą, aby zaspokoić potrzeby słuchaczy.

W sytuacji, gdy metodą funkcjonowania grupy jest dyskusja sprawa jest trochę łatwiejsza, ale zdolności i umiejętności lidera nadal są niezmiernie ważne i istotne. Lider w przeciwieństwie do uczestników powinien zawsze mieć czas w wyznaczonym na spotkanie terminie, chyba, że w grupie będzie więcej niż jeden, mogą wtedy przewodzić grupie rotacyjnie. Każdy z uczestników grupy może przyjść nieprzygotowany, ale lider zawsze musi być przygotowany. Przywódca grupy musi też mieć odpowiednią wiedzę tak, aby reagować na trudne pytania, aby przewidzieć kierunek, w jakim zmierza dyskusja i musi dysponować umiejętnością dokonania korekcji kierunku dyskusji.

Nawet w sytuacji, gdy w planach jest rotacyjne prowadzenie spotkań potrzebna jest osoba głównego lidera gotowego do pomocy innymi i czuwającego nad doborem kolejnych prowadzących rozmowy.

4.3.6 Elementy towarzyszące

Celem spotkań małej grupy jest studium biblijne – jest to fakt oczywisty dla każdego. Jednak obok studium występują inne niezmiernie ważne elementy towarzyszące.

Każde spotkanie ma na początku czas na przychodzenie uczestników, ten czas dobrze jest zaplanować w jakiś określony sposób. W trakcie spotkania jest czas wstępny do dyskusji, np. wprowadzając śpiew, należy zadbać o śpiewniki, gitarę i muzyka.

W trakcie spotkania dobrym elementem jest poczęstunek. Zapewnienie herbaty, kawy lub napojów jest ważne. Szczególnie w czasie spotkań domowych te elementy są istotne. Należy też zapewnić drobne ciasteczka, ciasta itp. Tu warto zorganizować ten element w taki sposób, aby spotkania nasze nie stały się ucztami, ale też z drugiej strony, aby nie obciążały one jedynie właściciela mieszkania, w którym spotkania się odbywają.

Mała grupa to taka mini wspólnota, więc warto też w planie spotkań uwzględnić takie elementy jak rocznice, urodziny, czasami można zorganizować wspólnego grilla, wyjazd weekendowy. Te wszystkie elementy służą integracji grupy ze sobą.

Ostatnim ważnym elementem jest koordynacja małych grup ze zbozem macierzystym, szczególnie wtedy jest to ważne, gdy grupy funkcjonują, jako planowe działanie zboru a zbór w strategii działania ma małe grupy. Istotnym elementem jest tutaj koordynacja programów, budowanie więzi ze zbozem, dbanie o obecność uczestników na wspólnych nabożeństwach.

5 Prowadzenie spotkania małej grupy?

Skuteczność i trwałość małej grupy zależy w równej mierze od uczestników jak i lidera, prowadzącego dyskusję. To lider jest osobą, za którą ludzie pójdą lub odejdą, gdy on nie sprawdzi się w tej roli. Z tego też powodu poświęćmy trochę czasu na ukazanie zadań, jakie stoją przed liderem prowadzącym dyskusję w małej grupie.

5.1 Zadania stojące przed liderem

Lider pełni rolę moderatora grupy. Z jednej strony jest osobą planującą program spotkań, z drugiej zaś strony jest osobą czuwającą nad przebiegiem spotkania. Obie role są niezmiernie ważne i istotne. Obok prowadzenia dyskusji lider odpowiada za atmosferę w grupie, jego rola sprowadza się do zachęcania, niwelowania konfliktów, troski i zainteresowania każdym członkiem grupy indywidualnie, podejmowanie działań integrujących uczestników grupy z Kościołem, dbanie o jakość nauczania.

Przed spotkaniem lider musi przygotować się wybierając temat dyskusji na grupie. W przypadku przerabiania podręcznika wzrostu duchowego sprawa jest prosta, w sytuacji, gdy grupa rozważa fragment Pisma Świętego w losowym wyborze lider musi dokonać wyboru tekstu biblijnego i opracować konspekt spotkania. Ważne, aby teksty do analizy i dyskusji wybierać w zgodzie z zainteresowaniami grupy i oczekiwaniami uczestników spotkania. Trudno jest dyskutować na tematy, które nikogo nie interesują.

W sytuacji, gdy prowadzimy grupę ewangelizacyjną wybierzemy inne tematy spotkania niż w przypadku grupy ekumenicznej. W pierwszym przypadku wybierać będziemy w taki sposób, aby uczestnicy spotkania byli zachęcani do podjęcia decyzji wiary, w drugim przypadku unikać będziemy tych fragmentów, które są mocno kontrowersyjne teologicznie dla poszczególnych nurtów chrześcijaństwa. Będziemy starali się sięgnąć do takich tematów, które budują a nie antagonizują uczestników.

Znając temat spotkania musimy się przygotować do prowadzenia grupy. Nie ma gorszej sytuacji, gdy lider na spotkanie przychodzi nieprzygotowany, nie zna dokładnie tematu spotkania i nie wie, jaki kierunek nadać dyskusji. Tego rodzaju działanie jest początkiem końca spotkań, gdyż grupa źle prowadzona na pewno zejdzie z głównego tematu dyskusji i nie osiągnie żadnego celu. To zaś zniechęca i sprawia, że wielu zrezygnuje z uczestnictwa, gdy zorientuje się, że grupa ta do niczego nie prowadzi.

Lider musi przyjść na spotkanie przygotowanym, musi znać cel tego spotkania, wiedzieć jak chce ten cel osiągnąć, mieć przygotowane pytania dla uczestników, znać ewentualne odpowiedzi na trudne zagadnienia znajdujące się w tekście, powinien też przewidzieć ewentualne podchwytliwe pytania skierowane do niego, a też przewidzieć problemy, jakie mogą się pojawić w trakcie dyskusji.

W większości przypadków lider będzie jedyną osobą znającą temat spotkania i posiadającą odpowiednią wiedzę. Najczęściej uczestnicy spotkania przychodzą na nie nieprzygotowani lub jedynie po pobieżnym przeczytaniu materiałów. Lider w takiej sytuacji musi być przygotowany do takiego pokierowania rozmową, aby uzupełnić braki w przygotowaniu uczestników. Częściowe przygotowanie grupy do spotkania powoduje

dotatkową trudność, część grupy dobrze przygotowana może zdominować dyskusję nad danym zagadnieniem ignorując tych gorzej przygotowanych. Rozsądny lider musi zadbać o równowagę pomiędzy tymi podgrupami.

Sytuacja psychologiczna lidera jest dość trudna, z jednej strony zna materiał, jest dobrze przygotowany wie więcej niż uczestnicy spotkania, z drugiej strony jego rola sprowadza się jedynie do monitorowania dyskusji i nadania jej odpowiedniego tempa i kierunku. Zawsze istnieje pokusa zrobienia wykładu na dany temat tym „niedouczonym” uczestnikom. Taki kierunek prowadzenia dyskusji jest błędem lidera (chyba, że lider na każdym spotkaniu wygłasza wykład wprowadzający do dyskusji).

Zadania lidera grupy można przedstawić w kilku punktach:

- Krótkie, dwuzdaniowe wprowadzenie do dyskusji
- Zadawanie pytań i pytań naprowadzających
- Podsumowywanie poszczególnych części spotkania i podsumowanie całości.

Jak widać w tym zestawie zadań stojących przed liderem prowadzącym grupę jest on jedyną osobą w grupie, która nie dyskutuje a jedynie słucha i ewentualnie koryguje kierunek dyskusji. Jest to dość trudne gdyż, jak już pisałem wcześniej, lider jest prawdopodobnie jedyną osobą dobrze znającą temat dyskusji. Błędem jest jednak sytuacja, gdy lider staje się stroną w dyskusji a nie jedynie moderatorem. Lider musi wykazać wielką cierpliwość i wyrozumiałość do dyskutantów.

Prowadzący spotkanie musi też łagodzić ewentualne konflikty, czy polemiki przybierające niepokojący kierunek. Ewentualne interwencje muszą być przeprowadzone z dużym wyczuciem i kulturą tak, aby na następnym spotkaniu nie zabrakło krytykowanego dyskutanta. Jednym ze sposobów łagodzenia błędnych wypowiedzi jest stwierdzenie:

- Twoje spojrzenie jest ciekawe, ale może ktoś inny przedstawi swoją koncepcję rozwiązania tego problemu?
- Czy mógłbyś przeczytać fragment z ... i zastanowić się czy w świetle tego fragmentu twoja opinia jest słuszna?
- Wydaje mi się, że przedstawiona opinia nie jest słuszna, spróbujmy znaleźć argumenty na obronę lub obalenie tej teorii.

W żadnym wypadku nie można ocenić negatywnie mówcę, nie można go publicznie skrytykować czy odebrać mu głos, gdyż głosi herezję. Szczególnie dotyczy to osób nowych w grupie, osób poszukujących, sympatyków, czy osób niedojrzałych w wierze. Oni mają prawo do błędnych teorii a spotkanie jest między innymi po to, aby kształtować prawidłowe opinie i szukać prawdy.

Oczywiście może się zdarzyć sytuacja, że ktoś powie coś kontrowersyjnego celowo, jest to przemyślana prowokacja, czy świadome burzenie atmosfery w grupie, wtedy lider ma obowiązek ostrej reakcji, w miarę możliwości w „cztery oczy”.

Jednym z najtrudniejszych zadań lidera jest słuchanie i w dużym stopniu milczenie, szczególnie wtedy, gdy sam jest dobrym dyskutantem i gadułą. To nie opinie lidera dominują w grupie. Jedyne odstępstwo od tego to przekazanie grupie informacji geograficznych, słownikowych, których grupa nie może sama wymyśleć a lider przygotowując się do dyskusji je poznał. Rolą lidera jest doprowadzenie grupy do tego samego punktu wiedzy, jaką posiada on sam jedynie poprzez zadawanie pytań naprowadzających dyskutantów na odpowiedni kierunek myślenia. Jedynie wtedy, gdy lider postanawia zakończyć dany wątek dyskusji po

przedstawieniu i podsumowaniu wystąpień dyskutantów, może na końcu dodać swoje przemyślenia w tych dziedzinach, których grupa z różnych względów nie zdążyła wypracować. Zawsze należy to zrobić jedynie w kilku zdaniach, aby nie zdominować czasu przeznaczonego na dyskusję.

5.2 Modlitwa

Planując spotkania małej grupy należy uzmysłwić sobie jedną ważną prawdę – celem spotkania jest Bóg, poznawanie jego woli, lepsze zrozumienie Biblii. Tego rodzaju zadania muszą rozgrywać się nie tylko w sferze intelektualnej i towarzyskiej, ale przede wszystkim Bożej. Modlitwa jest jednym z ważnych kluczy sukcesu grupy. Lider planując spotkanie musi przewidzieć czas na modlitwę, i powinien zachęcać uczestników grupy do aktywnego włączenia się w modlitwę.

Trwanie w modlitwie, a nawet poświęcenie niektórych spotkań jedynie na nią jest ważne i istotne dla budowania wiary i relacji z Bogiem. Liderowi grupy zależeć powinno nie jedynie na atmosferze i sympatycznej dyskusji, ale na budowaniu wiary, na przybliżeniu uczestników spotkania do Boga. Modlitwa oczywiście jest czymś spontanicznym, płynącym z serca, jednak lider powinien ten element spotkania zaplanować i przemyśleć. Być może jak w przypadku grup ewangelizacyjnych uczestnicy muszą się modlitwy nauczyć, muszą ją docenić, muszą doświadczyć Bożej obecności w modlitwie.

5.3 Zadania stojące przed uczestnikami

Uczestnicy grupy spotykając się systematycznie i regularnie wytwarzają pomiędzy sobą określone więzi i relacje. W wyniku tego powstaje wspólnota, kościół domowy, który wzrasta i rozwija się duchowo. Nie tylko lider odpowiada za atmosferę w grupie, ale i wszyscy pozostali uczestnicy. To od postaw, zachęt, systematyczności uczestników zależą losy grupy.

Szczególne znaczenie w tym procesie odgrywają uczestnicy grupy ewangelizacyjnej. Grupa taka składając się z dwóch typów uczestników wierzących i poszukujących nakłada szczególne obowiązki na tę bardziej świadomą część grupy. Bardzo łatwo jest zrazić do uczestniczenia w spotkaniach osoby poszukujące, są one wrażliwe na przeróżnego rodzaju zachowania i słowa. W tym przypadku świadoma część grupy powinna otoczyć opieką i wyrozumiałością uczestników.

Pamiętam, kiedyś na jedno ze spotkań przyszła młoda poszukująca osoba. Zanim rozpoczęto modlitwą to spotkanie ona poczęstowała się ciastem. Jeden z uczestników spotkania z oburzeniem pouczył ją, iż jej postępowanie jest niewłaściwe, gdyż nie wolno spożywać niczego przed modlitwą. Ta teoretycznie słuszna uwaga doprowadziła do rezygnacji z dalszego uczestnictwa w grupie osoby upomnianej. Jedna nieprzemyślana uwaga doprowadziła osobę dobrze się zapowiadającą do wycofania się.

Wyobraźmy sobie, że ktoś na grupę zborową przyjdzie z innej wspólnoty chrześcijańskiej. Grupa świadoma tego faktu zacznie udowadniać, że tamta społeczność do samo zło i niewłaściwa teologia. Prawdopodobieństwo przyjścia takiej osoby na następne spotkanie jest nikłe, nikt nie lubi być krytykowany za swoje poglądy i przynależności. Dobrym elementem jest wyeliminowanie polemicznych tematów i powolne budowanie wiary tej zainteresowanej osoby aż do momentu, gdy ona sama zacznie pytać o kontrowersyjne tematy chrześcijaństwa.

Grupa jakiś czas istniejąca ze swej natury staje się grupą hermetyczną. Trudno jest komukolwiek dołączyć do niej. Świadomy lider i uczestnicy spotkań pamiętają o tej trudności

i szczególną troską i zainteresowaniem muszą otoczyć nowych uczestników spotkań. Wielu z nich jest zagubionych, czują się obco w nieznanym środowisku. Od postawy grupy zależy czy ci nowi się zaaklimatyzują w grupie, czy przyjdą na kolejne spotkania. Program opieki nad nowymi uczestnikami jest ważnym elementem szczególnie grup ewangelizacyjnych, których cały program działania jest nastawiony na tę kategorię uczestników.

Ważne jest, aby uczestnicy spotkania podjęli trud poznania nowej osoby na grupie i nawiązali z nią niezobowiązujący dialog. Należy nową osobę przedstawić grupie a też zadbać, aby w nieoficjalnej części spotkania była otoczona troską i ktoś z nią prowadził dialog.

5.4 Podział grup według standardów aktywności uczestników

Lider prowadzący spotkania musi dbać o standard grupy. Idealna grupa to grupa osób zaangażowanych, chętnych do dyskusji, szanujących siebie wzajemnie, dobrze przygotowanych do spotkania. Idealna grupa zawsze angażuje się w dyskusję, trzyma się tematu i wspólnie z poszanowaniem poglądów innych stara się rozwiązać problemy. Jednak takich grup nie ma. Odpowiedzialnością lidera jest takie przewodzenie grupie, aby ona utrzymała i stworzyła właściwy standard funkcjonowania. Najczęściej nie jest to łatwe zadanie i lider spotkania musi wykazać się dużą czujnością i zaangażowaniem, aby grupa odniosła sukces.

W swojej karierze lidera grupy domowej spotkałem się z różnego rodzaju uczestnikami spotkań i różnymi formami aktywności uczestników. Warto, więc się przypatrzeć każdemu z typów grupy i nauczyć się odpowiednio reagować na rodzące się problemy.

5.4.1 Grupa milcząca

Jedną z najtrudniejszych do prowadzenia grup jest grupa milcząca. Przebieg spotkania jest dość stresujący dla prowadzącego, gdyż po przeczytaniu przewidzianego do dyskusji fragmentu Biblii i po zadaniu pierwszego pytania następuje milczenie i nikt nie chce i nie zabiera głosu. Sytuacja ta powtarza się po każdym następnym pytaniu. Sytuacja lidera takiej grupy jest niezmiernie niekomfortowa i trudno rozwiązać ten problem.

Kilka lat temu prowadziłem grupę licealistów i właśnie była to grupa milcząca, jak wynika z mojego doświadczenia jest to typowe zachowanie dla tej kategorii dyskutantów. Z trudem wymusiłem na nich dyskusję, a gdy zabierali głos to udzielali odpowiedzi jednozdaniowych. Jednym z powodów trudności w tej grupie mogła być różnica wieku pomiędzy mną a nimi. W ich oczach byłem utożsamiany z nauczycielem, wykształconym ekspertem i to zamykało ich usta w obawie przed kompromitacją lub wytwarzało się model nauczyciel – uczeń znany im ze szkoły, gdzie nauczyciel wyklada a oni milczą lub są wywoływani do odpowiedzi. Jako lider nie sprawdziłem się w takiej grupie, wydawało mi się, że spotkania te były straconym czasem. Po latach już dużo starci uczestnicy stwierdzili, że były to bardzo dobre spotkania.

Warto się zastanowić nad ewentualnymi powodami takiego zachowania:

- Grupa składa się z osób bardzo młodych, nienauczonych samodzielnej dyskusji
- Grupa składa się z dość przypadkowo dobranych osób, których nie interesuje udział w takiej grupie, ale z jakiegoś powodu czują się do tego przymuszeni
- Przyczyną takiego rodzaju grupy może być: złe prowadzenie spotkania, tematy niewłaściwie dobrane lub zbyt trudne pytania zadawane przez lidera.

Grupę tego typu prowadzi się źle, ale lider musi nauczyć się radzenia z tego rodzaju problemami. Poza trzecią przyczyną podaną powyżej wszystkie pozostałe są trudne do naprawienia. Można jednak wymusić dyskusję następującymi metodami:

- Zadawać prostsze pytania. Stosować zasadę pytanie podstawowe i gdy brak odpowiedzi pytania naprowadzające, gdy brak odpowiedzi pytania typu: „jakie cechy wymienia werset 12?”
- Podzielić grupę na podgrupy i każda opracowuje jedno zagadnienie a następnie referuje je pozostałym
- Zadawać pytania metodą szkolną: „Andrzej jak sądzisz, co ten tekst mówi na temat ...? Tego rodzaju pytania nie powinny być zadawane, są one błędem w sztuce przewodzenia grupie, ale w ramach rozpaczy można spróbować w takich sposób wymusić dyskusję. W grupach młodzieży szkolnej tego rodzaju metoda wymuszania dyskusji będzie traktowana, jako naturalna, gdyż tak młodzież funkcjonuje na lekcjach w szkole i ich to nie będzie razić. Należy jednak unikać zadawania pytań personalizowanych, gdyż stawiają one uczestnika grupy w dość trudnym i zniechęcającym położeniu.
- Można też zadać pytanie typu: „Niech każdy z nas opowie jak rozumie ten termin? Rozpocznijmy od mojej prawej strony. Tego rodzaju metoda wymusza dyskusję i zobowiązuje każdego do wypowiedzi. Stosując tę metodę można usłyszeć: „Rozumiem ten problem tak samo jak mój przedmówca. W takiej sytuacji nadal nie ma dyskusji.
- Można powiedzieć coś kontrowersyjnego, podać „odlotową” interpretację, sprawić, że wszyscy w grupie będą do tego stopnia wzburzeni niewłaściwą interpretacją, że wywoła to burzliwą dyskusję.

5.4.2 Grupa z mądralą

Drugim typem grupy, którą się trudno prowadzi jest grupa z mądralą. Zdarza się, że na grupie jest osoba, która zawsze zabiera głos, zawsze robi to przed wszystkimi i prowadzi długie wyczerpujące monologi. Pozostali uczestnicy grupy nie są dopuszczani do dyskusji, ich wypowiedzi są przerywane lub dyskredytowane przez mądralę. Tego rodzaju postępowanie grozi „zawaleniem się grupy”.

Jak radzić sobie z taką osobą w grupie:

- Przeprowadzić rozmowę w cztery oczy i delikatnie zachęcić do zmiany postępowania, wskazując w sposób zachęcający korzyści z dopuszczenia innych do głosu. Tego rodzaju rozmowę należy przeprowadzić w sposób delikatny, aby nie urazić osoby upominanej.
- Można powiedzieć: „Dziękujemy bratu za głos w dyskusji, ale chciałbym, aby ktoś inny przedstawił swój punkt widzenia na ten temat. Czy zgadzacie się z opinią wyrażoną przed chwilą?”
- Można zadać pytanie, kto chciałby w tej sprawie się wypowiedzieć i dynamicznie przyznać prawo głosu innym niż „mądrala”
- Można użyć stwierdzenia żartobliwego, „brat X wyczerpał już swój limit czasu, proszę, aby inni zabrali głos w tej sprawie?”

- Można wprowadzić ograniczenia czasowe dla jednej wypowiedzi a gdy ktoś przekracza czas stwierdzić, niestety brat/ siostra przekroczyli już czas wypowiedzi, proszę o opinię innych.

Błędem lidera grupy jest brak reakcji na tego rodzaju zachowanie uczestnika. Jedną z zasad prowadzenia dyskusji jest dążenie do równomiernego rozłożenia głosów w grupie. Gdy ta zasada zostanie zaburzona zagraża to unicestwieniem grupy, gdyż osoby ignorowane i niedopuszczane do głosu uznają, że ich dalszy udział jest bezcelowy.

5.4.3 Grupa indywidualistów

Odwrotnym przypadkiem od opisanego powyżej jest grupa, w której każdy chce zabrać głos nie licząc się z innymi. Trudno jest prowadzić grupę, w której każdy każdemu przeszkadza i przerywa. To prowadzi zaś do chaosu, do kłótni i do złej atmosfery na grupie.

W takim przypadku rolę lidera nie jest zachęcanie do zabierania głosu, ale podjęcie próby uporządkowania dyskusji, wymuszenia kolejności zabierania głosu, w takiej sytuacji to lider powinien przejąć rolę dawania i odbierania głosu w taki sposób, aby każdy mógł swobodnie wypowiedzieć swoją opinię, aby wszyscy uczestnicy grupy mogli to zrobić w równym stopniu, aby zachęcać tych mniej śmiałych do zabrania głosu i zniechęcać tych bardziej śmiałych i wyeliminować ich dominację na grupie. Głos w dyskusji można przydzielać dynamicznie i imiennie na zasadzie:

-Dziękujemy bratu Andrzejowi a teraz do głosu zgłaszała się Ania, a potem głos zabierze Zbyszek.

W ten sposób można wpłynąć na uporządkowanie dyskusji a też sprawić, aby każdy miał możliwość przedstawienia swojej opinii. Należy dbać o to, aby każdy zgłoszony mógł zabrać głos w kolejności zgłoszeń a ci, którzy „wyrrywają” się do głosu poczekać na swoją kolej. Czasami trudno jest zapanować nad dyskusją, pomimo aktywności lidera grupa wyzwala się spod jego kierownictwa, jednak lider musi próbować wprowadzić porządek w dyskusji.

W grupie takiej zdarza się dyskusja pomiędzy podgrupami, gdy w jednym kącie pokoju dyskutuje dwóch jej członków a w innym jeszcze dwaj inni. Lider nie może dopuścić do tego rodzaju zdarzenia i tak musi zareagować, aby każdy zabrał głos wobec wszystkich. Jest to ważne w budowaniu jedności grupy i wzajemnego dzielenia się swoimi spostrzeżeniami.

Rola lidera w grupie indywidualistów prowadzić musi do budowania postawy tolerancji, wzajemnego szacunku. Nie można dopuścić do sytuacji, w której indywidualiści są tak przekonani do jedynie słusznych swoich wniosków, że będą innych dyskredytowali lub obrażali. Tu należy radykalnie reagować.

Sukcesem lidera i grupy jest równomierne rozłożenie głosów w dyskusji. Idealna sytuacja to grupa, w której każdy ma możliwość wypowiedzi i każdy ma podobną ilość czasu, jaką wykorzystał w czasie spotkania.

5.4.4 Grupa dygresyjna

Zdarzają się grupy, które w trakcie dyskusji uciekają od założonego tematu dyskusji, zbaczają w kierunku niezaplanowanym. Wprowadzają, jako podstawowe jakieś poboczne tematy, czy problemy, lub na podstawie analizowanego tematu dyskusja zaczyna przybierać formę omawiania całkiem innego zagadnienia niż zaplanowany.

Lider takiej grupy staje przed trudnym dylematem. Zaakceptować dyskusję na temat poboczny czy też wrócić do głównego nurtu dyskusji? Jedno i drugie może być błędem prowadzenia grupy. Zająć mogą dwa skrajne przypadki:

- Temat główny nie interesuje grupy zaś temat dygresyjny wywołuje duże emocje i jest ważny dla grupy
- Temat główny jest interesujący, ale temat dygresyjny też, choć jest mniej pożyteczny dla grupy.

Wrażliwy lider musi rozważyć, czy kontynuować dyskusję w temacie głównym czy dygresyjnym. Nie zawsze kontynuowanie dyskusji na siłę w planowanym kierunku ma sens, jak i odwrotnie, odejście od tematu jest właściwe. Generalnie powinniśmy dążyć do realizacji planu dyskusji i starać się przerwać temat dygresyjny, są jednak przypadki, gdy ten temat jest na tyle ważny dla grupy, iż zmiana tematu dyskusji jest uzasadniona.

Np. w grupie ewangelizacyjnej ktoś wyznaje osobisty problem duchowy i prosi o poradę. Ktoś zgłasza uzasadnione wątpliwości teologiczne i ma pytanie o sens i znaczenie. Pytania i dygresje mogą się rodzić z analizy sytuacji społecznej, rodzinnej, problemów ważnych i banalnych. Gdy problem ten jest istotny dla grupy można wtedy zmienić temat i omówić to niezaplanowane zagadnienie, szczególnie wtedy, gdy zwłoka nie jest wskazana. W sytuacji, gdy jest to temat interesujący jedynie zainteresowanego należy ten wątek przerwać i wrócić do tematu głównego. Zaś problemy zawsze można omówić w indywidualnym toku z zainteresowanym. Lider grupy musi wykazać się dojrzałością duszpasterską.

Trzecim rozwiązaniem jest przeniesienie fascynującego tematu dygresyjnego na następny możliwy termin i należy wtedy oficjalnie to zapowiedzieć. Można wtedy przygotować się do omówienia tego tematu, wybrać odpowiednie fragmenty Biblijne, sformułować odpowiednie tezy, wnioski, przygotować się solidnie do tego zagadnienia. Wejście w temat na zasadzie dygresji sprawia, że to zagadnienie raczej nie będzie dogłębnie omówione.

5.5 Materiały do wykorzystania

Jednym z elementów funkcjonowania grupy są materiały dla uczestników. Tego rodzaju materiały, choć ważne nie są jednak koniecznością, choć pozwalają uczestnikom na przygotowanie się do spotkania, w jakimś tam stopniu ukierunkowują dyskusję na grupie, nadają określony rys i kierunek już na etapie przygotowań do spotkania.

Przygotowanie tego rodzaju materiałów wymaga dużej ilości czasu poświęconego przez lidera przed spotkaniem. W zależności od formuły może to być jedynie plan spotkań np. kwartalnych, w którym podane są daty, fragmenty do analizy, tematy i główne myśli. Mogą to być broszurki zawierające krótsze lub dłuższe opracowanie danego tematu. Zawierające streszczenie, pytania naprowadzające, zagadnienia do opracowania w domu. Mogą to też być przygotowane podręczniki, które planują pewien cykl spotkań i mają opracowane wszystkie możliwe elementy. Oczywiście można prowadzić grupę na zasadzie zaskoczenia. Temat można podawać dopiero na spotkaniu i prowadzić spontaniczne rozważania wątku.

Każda z przyjętych metod ma swoje wady i zalety. Wybór oczywiście zależy od lidera spotkania, od jego planów i celów do osiągnięcia, od jego dojrzałości. Szczególnie przydatne są podręczniki dla początkujących liderów. Oni potrzebują takiego wsparcia, gdyż nie mając doświadczenia trudno im jest osobiście opracować materiały. W naszym kraju trudno jest korzystać z gotowych i opracowanych konspektów tego rodzaju spotkań. Wcześniej czy później każdy lider stanie przed koniecznością opracowania swoich własnych materiałów.

Prowadzenie grupy domowej jest wyzwaniem i trudnym zadaniem. Warto podjąć się tego zadania, warto uczyć się prowadzenia takiej grupy i warto w swojej społeczności tego rodzaju grupy organizować. Uczenie się w formie dzielenia się słowem jest jedną z najlepszych metod wspólnotowego programu wzrostu duchowego.

6 Przygotowanie spotkania

Główna praca lidera rozpoczyna się na wiele dni wcześniej niż zaplanowane spotkanie, szczególnie wtedy, gdy z różnych względów lider musi sam przygotować cały materiał. W tym rozdziale chciałbym przekazać kilka uwag pomagających w przygotowaniu konspektu spotkania.

Praca nad tekstem i nad spotkaniem jest trudnym zadaniem i należy poprzez praktykowanie tego się nauczyć. Jakość przygotowanych materiałów wpływa na jakość spotkania, które na ich podstawie będzie prowadzone, wybór tematu, fragmentów z Biblii będzie determinowało bezpośrednio wnioski, jakie z dyskusji zostaną wyciągnięte. Ten etap przygotowania spotkania jest kluczowy dla lidera grupy odpowiedzialnego za duchowy rozwój uczestników spotkania.

6.1 Wybór tematu i tekstu do analizy

Przygotowanie do spotkania rozpoczynamy od modlitwy. Musimy pamiętać, że najważniejszym elementem spotkania Biblijnego jest Bóg i szukanie jego woli. Modlitwa jest koniecznością na każdym etapie prowadzenia małej grupy. Szukając tematu spotkania, przygotowując cykl spotkań, a też kolejne pojedyncze spotkanie czas poświęcony na modlitwę jest niezmiernie ważnym elementem sukcesu grupy. Bez zaproszenia Boga do grupy, do procesu przygotowań, nasze wysiłki nie doprowadzą do sensownego celu. Mała grupa to nie ambitny program lidera, ale prowadzenie ludzi do Boga a tu potrzebna jest Jego interwencja i wsparcie. W procesie przygotowywania spotkania modlitwa jest ważniejsza niż dobrze opracowany konspekt, gdyż brak błogosławieństwa Bożego sprawi, iż grupa stanie się „towarzystwem wzajemnej adoracji” a nie miejscem duchowego wzrostu i rozwoju.

Przygotowanie samego spotkania zależy od przyjętego modelu dyskusji i programu działania. Możemy wyróżnić trzy typy spotkań:

- Grupa tematyczna
- Grupa studiująca określony fragment z Biblii,
- Grupa studiująca całą księgę Biblijną

W zależności od przyjętego typu spotkania zadania stojące przed liderem będą różne.

6.1.1 Grupa tematyczna

Grupa tematyczna stawia przed liderem dość duże wyzwanie. Po pierwsze musi określić temat każdego spotkania, sprecyzować go dość dokładnie. Następnie musi dokonać wyboru tekstów biblijnych.

Temat spotkania może wynikać z charakteru grupy, potrzeb uczestników, planu duszpasterskiego przyjętego w Kościele. Temat powinien być też dostosowany do wieku i zainteresowań uczestników. Temat dyskusji musi być wybrany pod kątem zainteresowania grupy a nie potrzeb i zainteresowań lidera.

Grupa młodzieżowa na pewno potrzebuje tematów związanych np. z miłością, relacjami z rodzicami. Grupa zaś seniorów ma już inne potrzeby. Grupa ewangelizacyjna na pewno nie

zainteresuje się problem predestynacji, czy pożądanymi cechami lidera w Kościele. Zaś grupa zborowa stojąca w punkcie poszukiwania pastora zboru na pewno z radością przestudiuje temat związany właśnie z cechami lidera zborowego.

Gdy już wybierzemy temat spotkania, warto go sobie zapisać i w modlitwie powierzyć Bogu a następnie zastanowić się nad metodami prezentacji tego tematu grupie. Tu kluczowym zagadnieniem jest dobór fragmentów z Biblii.

Dobierając fragmenty należy zastanowić się nad:

- Ilością fragmentów, wybór musi być dostosowany do przewidywanego czasu trwania spotkania. Zbyt mała ilość sprawi, że dyskusja zakończy się wcześniej, zbyt duża zaś spowoduje, iż temat nie zostanie przedyskutowany w przewidzianym czasie, lub zostanie przedyskutowany pobieżnie, płytko.
- Jakości fragmentów, należy je tak dobierać, aby zmuszały one do myślenia i dyskusji, należy wybrać jedynie te najbardziej charakterystyczne i takie, na które nie można udzielić odpowiedzi jednym zdaniem. Celem spotkania jest dyskusja, fragmenty muszą ją inspirować.
- Należy tak dobrać fragmenty by jeden tekst przypadał na jedną sekcję dyskusji. Zawierał w sobie określony aspekt sprawy i zamykał pewien określony problem. Można też na jedną sekcję przygotować kilka krótkich wersetów omawiających jedno zagadnienie z różnych stron, które są odczytane na początku omawiania dyskusji.
- Należy unikać naginania tekstów do założonych tez dyskusji. Lider dokonując wyboru tekstów musi uwzględniać kontekst danego tekstu i unikać nadużyć interpretacyjnych. To nie teza dyskusji ma wpływać na interpretację tekstu, ale z interpretacji powinna wynikać teza do dyskusji. Jest to dość ważne zagadnienie, gdyż dokonując „tendencyjnego” wyboru wersetów można udowodnić tezy błędne.

6.1.2 Grupa omawiająca określony fragment z Biblii

Jeśli mała grupa funkcjonuje na zasadzie losowego wyboru fragmentu biblijnego, to wybór tekstu jest najczęściej zadaniem lidera grupy. Wybór musi być dokonany odpowiedzialnie i w zgodzie z potrzebami i oczekiwaniami grupy. Dokonując wyboru tekstu lider musi zastanowić się nad najbardziej aktualnymi potrzebami duchowymi uczestników spotkania. Wykazać się musi wrażliwością duszpasterską.

Wybierając sam tekst należy zwrócić uwagę na kilka ważnych elementów:

- Stopień trudności danego tekstu i możliwości grupy. Wybranie fragmentu zbyt trudnego jak i zbyt łatwego może być przyczyną trudności w przeprowadzeniu dyskusji.
- Kompletność fragmentu. Należy unikać wyboru tekstu, który jest jedynie częścią jednostki literackiej, jest wyrwany z większej całości, z pewnego całościowego opowiadania.
- Należy zwrócić uwagę na długość tekstu, jaki wybieramy. Z doświadczeń wynika, iż najbardziej optymalnym tekstem to fragment o długości około 15 wersetów. Krótsze i dłuższe mogą stworzyć trudności z optymalnym wykorzystaniem czasu na dyskusję. Oczywiście są teksty, których nie da się wydłużyć ani skrócić i należy

je wziąć w całości. Szczególnie trudno jest znaleźć 15 wersetowe fragmenty w Starym Testamencie.

- W przypadku tekstów dłuższych można zastanowić się nad wyborem jednej myśli w nich zawartej a w przypadku tekstów krótszych dokonać dodatkowego wyboru fragmentów korespondujących z naszym tekstem, w celu uzupełnienia informacji.

6.1.3 Grupa omawiająca całą księgę Biblijną

W sytuacji, gdy grupa analizuje całą księgę biblijną kluczowym zagadnieniem pozostaje wybór księgi. Zdarza się, że grupa wyrazi pragnienie przestudiowania danej księgi, wtedy lider ma ułatwione zadanie.

Jednak, gdy lider sam dokonuje wyboru musi zastanowić się, która księga najbardziej odpowiada potrzebom grupy. W przypadku grup początkujących chrześcijan błędem będzie wybór Apokalipsy, bardziej słusznym wyborem będzie np. ewangelia Marka. W przypadku grup ewangelizacyjnych dobre rezultaty daje ewangelia Jana. Gdy zaś celem spotkania jest duszpasterstwo wśród wierzących dobrą do tego księgą może być 1 list do Koryntian.

Wybierając księgę należy zastanowić się nad długością księgi w porównaniu z długością cyklu spotkań. Jeśli np. na obozie dwutygodniowym codziennie będziemy mieli studium biblijne, to należy wybrać raczej księgę krótką tak, aby w tym okresie czasu omówić ją w całości. Gdy spotkania grupy nie mają ograniczenia długości spotkań, to wybór księgi pod względem długości traci na znaczeniu, choć i tutaj warto się zastanowić, czy grupa będzie chciała omawiać daną księgę przez okres całego roku?

Ważnym elementem w przypadku przygotowywania cyklu spotkań w oparciu o analizę danej księgi biblijnej jest całościowe spojrzenie na księgę i odpowiedni podział księgi na poszczególne części. Przygotowując program spotkań w oparciu o całą księgę lider powinien ją w całości przeczytać i dokonać podziału na jednostki literackie, starając się znaleźć strukturę księgi, początki i końce każdej sekcji. To w dużym stopniu określi fragmenty przewidziane do dyskusji na kolejnych spotkaniach. Błędem jest dzielenie księgi na przypadkowe fragmenty, które jedną myśl, czy opowiadanie dzielą na mniejsze fragmenty, gdyż wtedy grupa nie jest w stanie odkryć bogactwa treści danego fragmentu.

Przygotowując się do prowadzenia spotkania należy rozważyć jeszcze jeden aspekt: Czy chcemy, jako przywódcy grupy przygotować specjalne materiały dla uczestników spotkania, czy też jedynie podamy im każdorazowo jedynie adres fragmentu w Biblii i temat następnego spotkania. Decyzja o przygotowaniu materiałów dla uczestników wymaga od nas zarezerwowania czasu na ich napisanie a też czasu potrzebnego na publikację. To ostatnie może się wiązać ze znacznymi kosztami.

6.2 Technika przygotowania konspektu spotkania

Pracując nad przygotowaniem materiałów warto sobie przyswoić trzy słowa:

- Obserwacja
- Interpretacja
- Zastosowanie

Te trzy słowa opisują technikę analizy tekstu Biblijnego, opanowanie tej techniki pozwoli nam przygotowywać konspekty spotkań. Ścisłe przestrzeganie tej trzy stopniowej metody studiowania Biblii, pozwala na zgłębienie prawd w niej zapisanych a jednocześnie umożliwia

dojrzałe prowadzenie grupy. Do analizy przystępujemy dopiero wtedy, gdy mamy już wybrany tekst na najbliższe spotkanie.

Prowadząc przygotowania do napisania konspektu studium biblijnego na naszą grupę dobrze jest cały poniższy proces przeprowadzić na kartce papieru. W przypadku osób początkujących jest to szczególnie ważne.

6.2.1 Obserwacja

Na początku warto analizowany fragment przeczytać trzy razy, pozwoli to dostrzec w nim prawdy, które łatwo jest pominąć przy jednokrotnym czytaniu. Następnie należy przypatrzeć się kontekstowi tekstu. Zadać sobie pytanie: W jaki sposób teksty przed i po analizowanym fragmentem są z nim związane? Jaki jest temat całej księgi, z której pochodzi dany tekst? Jaka jest główna idea tej części księgi?

Drugim krokiem analizy jest zastanowienie się, czy wybrany przez nas tekst jest całością? Należy zastanowić się, czy nasz tekst faktycznie rozpoczyna się w tym miejscu, który wybraliśmy, zbadać wersety przed pierwszym naszym wersem i zastanowić się czy są one związane logicznie z naszym tekstem, czy też stanowią odrębną jednostkę literacką. Podobnie postępujemy z zakończeniem. Musimy, bowiem uzyskać pewność, że analizowany tekst nie jest wyrwany w sposób przypadkowy z kontekstu a poprzez analizę tak źle wybranego tekstu nie dojdziemy do błędnych wniosków.

Księgi Biblijne najczęściej były pisane, jako zbiór wypowiedzi pochodzących z różnych okresów, etapów, czy momentów historii. Odkrycie granic opowiadania, pieśni, prorocstwa czy pouczenia pozwoli nam na analizę całości. Nie należy się przy tym sugerować śródtytułami w naszych współczesnych Bibliach, gdyż one nie zawsze są optymalnie umieszczone.

W Biblii występują takie słowa klucze, pozwalające nam rozpoznać nową myśl np.: Potem ... (Obj.19,1); modlitwa błagalna (Hab.3,1), w pierwszym roku (Dan.9,1). Tego rodzaju zwroty w sposób jednoznaczny wprowadzają nas w nową myśl, ideę, prorocstwo.

Następnie warto przypatrzeć się układowi logicznemu naszego tekstu. Pozwoli to podzielić nasz tekst na sekcje, które następnie staną się częściami naszej przyszłej dyskusji na grupie. Zdarza się, że sekcje analizowanego tekstu można rozpoznać po charakterystycznych powtarzających się zwrotach, każda część fragmentu pokazuje inny aspekt problemu itp. Podzielenie tekstu na mniejsze jednostki jest ważne przy przygotowywaniu spotkania małej grupy, gdyż najlepiej jest dyskutować w podziale na sekcje.

Następnie musimy przypatrzeć się budowie gramatycznej tekstu, wyszukać najczęściej pojawiające się słowa, zastanowić się, jaki gatunek literacki reprezentuje analizowany tekst. Te wszystkie dane pozwolą nam zbudować ogólny obraz naszego fragmentu.

Następnym krokiem jest udzielenie sobie odpowiedzi na pytanie, o czym nasz tekst mówi i w jaki sposób o tym mówi. Warto znaleźć informacje o bohaterach, osobach analizowanego tekstu, zgromadzić dostępną wiedzę na ich temat. Zastanowić się, jaką rolę osoby wymienione w tekście pełnią.

Oczywiście musimy zadać pytanie o autora, zastanowić się nad jego rolą w kształtowaniu tej opinii. Spójrzmy też na okoliczności powstania, na środowisko, które było pierwotnym odbiorcą naszego tekstu. Można też zastanowić się, jaki problem w tym środowisku wymusił opisaną w tekście reakcję. Np. wiele listów apostoła Pawła odpowiadało na konkretne problemy występujące w danym Kościele.

W ostatnim etapie badania fragmentu warto sięgnąć do słowników i map, aby zdefiniować trudne pojęcia, określić geograficzne uwarunkowania.

6.2.2 Interpretacja

Badanie tekstu w etapie Obserwacja powinno prowadzić do punktu, w którym musimy zadać sobie pytania interpretacyjne. Tu musimy dowiedzieć się, co ten fragment mówi o Bogu, etyce, teologii, kościele, przywództwie itd.

Interpretacja tekstu najczęściej jest prowadzona w oparciu o nasze wcześniejsze dokonania i wyznawaną teologię. Uczciwie przygotowując się do prowadzenia małej grupy dobrze jest na chwilę wykasować swoją uprzednią pamięć teologiczną i spróbować samemu wyciągnąć wnioski z przeczytanego tekstu. Jedną z błędnych praktyk jest wczytywanie w tekst biblijny prawd, które są częścią naszego światopoglądu, ale ich nie ma w analizowanym fragmencie. Spróbujmy na samym początku stworzyć wyjątkową i jedyną, bo własną interpretację. Ta interpretacja powinna być wyjściowym elementem do dalszych poszukiwań.

W drugim etapie należy przebadać opinie innych na ten temat. Spróbować poszukać w komentarzach, książkach teologicznych, prasie wyznaniowej odnośników i interpretacji analizowanego fragmentu. W przypadku, gdy prowadzimy grupę ekumeniczną należy przebadać, co na ten temat głoszą Kościoły, z jakich pochodzą uczestnicy spotkania. W przypadku grupy ewangelizacyjnej należy zastanowić się jak do tego zagadnienia podchodzi społeczeństwo, z którego wywodzą się dyskutanci. Porównać teologiczne wnioski z naszego tekstu np. z etycznymi uwarunkowaniami środowiska życia ewangelizowanych. W przypadku grupy młodzieżowo - dziecięcej warto zastanowić się nad możliwościami przyswojenia tych prawd w tej kategorii wiekowej. Należy też poszukać w literaturze i prasie młodzieżowej, jaki świat wartości ta grupa wyznaje, jakimi kategoriami analizuje duchową i społeczną rzeczywistość, w jakiej się poruszają.

Wszystkie te elementy muszą nas poprowadzić nie tylko do ustalenia wniosków teologicznych, ale przede wszystkim poszukiwania te powinny nam umożliwić taką interpretację danego tekstu biblijnego, które jest adekwatna do potrzeb i świata wartości uczestników grupy biblijnej. Kończąc przygotowanie w kategorii interpretacja warto zapisać w punktach swoje wnioski. To ułatwi naszą dalszą pracę nad konspektem naszego spotkania małej grupy.

6.2.3 Zastosowanie

Najważniejszym elementem naszej pracy nad tekstem jest ostatni punkt: ZASTOSOWANIE. Musimy nasze poprzednie rozważania odnieść do potrzeb i oczekiwań uczestników spotkania. Spotkania małej grupy muszą prowadzić do praktycznych zastosowań wiedzy biblijnej. Spotkania takie nie są sesjami naukowymi, dla których jedynym oczekiwanym efektem jest praca naukowa ciekawa, ale jedynie w sferze akademickich poszukiwań.

Mała grupa ma jeden zasadniczy cel, ma nas czegoś nowego nauczyć o Bogu i wierze, musi, więc z konieczności zdążyć do wyłonienia praktycznych wniosków, możliwych do natychmiastowego zastosowania. Szukając zastosowań należy znaleźć odniesienia czasów biblijnych do naszych problemów. W wielu wypadkach nie jest to trudne, jednak są takie teksty, które tych zastosowań nie mają wyraźnie zasygnalizowanych. W tym przypadku nie należy na siłę ich wymyślać.

6.3 Jak opracować konspekt spotkania?

Rozpoczynając pisanie konspektu spotkania musimy zadać sobie ważne i istotne pytanie: Czy nasz tekst jest dobrze wybrany? Najczęściej na to pytanie w tym miejscu odpowiedź będzie twierdząca. W sytuacji, gdy okaże się, że po dokładnej analizie tekstu efekty, zastosowania nie mają żadnego odniesienia do potrzeb grupy, lider staje przed dużym wyzwaniem. Może zastosować trzy wyjścia z sytuacji:

- Wybrać inny tekst, jednak wymaga to od niego nowego nakładu pracy na realizację poprzednich trzech punktów: obserwacja, interpretacja, zastosowanie.
- Nagiać wnioski i zastosowania poprzez element manipulacji tekstem – najgorsze z możliwych rozwiązań i osobiście nie zachęcam do takiego działania
- Przeprowadzić pomimo tego spotkanie w oparciu o ten tekst mając świadomość, że jedynym walorem dyskusji będzie element poznawczy.

Większość liderów wybiera opcję trzecią a to z powodu „lenistwa” lub „braku czasu” na nowe opracowanie fragmentu. Uczciwy lider nigdy nie może dokonać wyboru drugiej opcji.

Następnie musimy zadać kluczowe pytanie: Jaką główną myśl zawiera nasz fragment? – Przygotowując konspekt spotkania koniecznie należy tę główną myśl sformułować i zapisać, to ona będzie dalszym elementem determinującym kierunek dyskusji nadany na spotkaniu.

Drugie ważne pytanie to: Jaki werset jest najważniejszy dla naszych rozważań? – Stosowaną przeze mnie zasadą jest wybranie wersetu oddającego główną myśl w naszym tekście. Można ten werset wpisać do konspektu lub zaznaczyć kolorem w swojej Biblii.

Mając powyższe dane można poszukać tytułu spotkania. Należy go tak sformułować, aby zawierał w sobie zarówno główną myśl jak i sugerował zastosowania. W tym momencie możemy, przystąpić do pisania konspektu. Na samej górze wpisujemy fragment, który będziemy rozważali i tytuł spotkania. Możemy też wpisać przewodni tekst i główną myśl.

Następnie piszemy wprowadzenie, w zależności od swoich zwyczajów może to być tekst kilku zdaniowy, lub punkty pomagające w precyzowaniu swoich myśli. W tym wprowadzeniu dobrze jest zdefiniować trudne zagadnienia, wskazać na mapie miejsca, podać informacje historyczne, geopolityczne itp. Wprowadzenie do spotkania musi być bardzo krótkie, czym krótsze tym lepsze. Nie wszystkie dane encyklopedyczne należy natychmiast wykorzystać, niektóre można zapisać lub zapamiętać, jako elementy bezpieczeństwa, gdy ktoś o nie zapyta.

Następnie dzielimy nasze spotkanie na sekcje i do każdej sekcji w oparciu o poprzednią analizę zadajemy pytania:

- Wyjaśniające – pytania dotyczące analizy tekstu, pomagające w zrozumieniu danego fragmentu
- Pytania prowadzące do interpretacji – typu Dlaczego Paweł powiedział ...? Jakie znaczenie ma to zagadnienie etycznie, teologicznie? Itp.
- Pytania prowadzące do zastosowania typu: Jak byś tę prawdę odniósł do naszych czasów?

Pytania te muszą być pytaniami do dyskusji, a nie do jednozdaniowej odpowiedzi. Muszą być w miarę możliwości natury ogólnej, dającej do myślenia wymagające wysiłku od uczestników spotkania. Błędem jest zadanie pytania: Jak należy rozumieć werset 12? Jaka osoba jest wymieniona w pierwszym zdaniu? – Tego rodzaju pytania nie są do dyskusji, na ich podstawie trudno jest doprowadzić do burzliwej wymiany myśli.

Przygotowując pytania do dyskusji warto je podzielić na dwa typy: pytania podstawowe i naprowadzające. Te pierwsze powinny zawierać dość szeroki zakres i w miarę możliwości dotyczyć pewnym całościowych zagadnień. Drugi typ pytań to pytania naprowadzające, zawierające częściowe zagadnienia pomagające w znalezieniu odpowiedzi na pytanie podstawowe.

Podczas gdy pytania główne odwołują się do zagadnień, generalnych prawd wiary to pytania naprowadzające mogą być typu szczegółowego. W tym drugim przypadku można np. odwołać się do wersetów. Przykład: Poszukajmy odpowiedzi na postawione pytanie w wersety 1, 10 i 12. Jakie osoby biorą udział w tym opowiadaniu? Pytania naprowadzające muszą być o wiele prostsze i bardziej szczegółowe od pytań głównych. Pytanie główne musimy zadać zaś pytania naprowadzające jedynie wtedy, gdy wymaga tego sytuacja.

Każdą sekcję kończymy podsumowaniem, w którym lider może zawrzeć elementy, które grupa nie omówiła. Podsumowanie nie może być wykładem a jedynie bardzo krótkim streszczeniem dotychczasowej dyskusji, ewentualnie zawierać niewielkie uzupełnienia i prowadzić do następnej sekcji dyskusji. Istotną rzeczą w podsumowaniu jest nawiązanie do wszystkich prawd, jakie były poruszone i odkryte przez grupę.

W efekcie końcowym nasz konspekt spotkania będzie wyglądał mniej więcej tak:

- Nagłówek
  - Tytuł spotkania, analizowany fragment, ewentualnie myśl przewodnia, najważniejszy werset.
- Wprowadzenie i przywitanie, odczytanie tekstu przewodniego, modlitwa
  - Sekcja pierwsza
    - Wprowadzenie
    - Pytanie główne i pytania naprowadzające
    - Dyskusja
    - Podsumowanie
  - Sekcja druga
    - Pytanie główne i pytania naprowadzające
    - Dyskusja
    - Podsumowanie
  - Sekcja trzecia
    - Pytanie główne i pytania naprowadzające
    - Dyskusja
    - Podsumowanie
- Podsumowanie spotkania i modlitwa kończąca

Tak przygotowani możemy udać się na spotkanie i na pewno nic nas nie zaskoczy.

7 Przykłady konspektów

7.1 1Moj.1,1-31 - Stworzenie świata i człowieka

„I stworzył Bóg człowieka na obraz swój” (1Moj.1,27)

Nie można zrozumieć Nowego Testamentu bez zrozumienia pierwszych rozdziałów Starego Testamentu, szczególną rolę odgrywają tutaj wydarzenia związane ze stworzeniem świata i człowieka. Dzisiaj przypatrzmy się temu opisowi.

Na początku

- Zastanówmy się nad zagadnieniami wyjściowymi aktu stworzenia. Co istniało na samym początku?
  - Jak rozumiesz termin na początku? Co istniało przed początkiem a co po początku?
  - Jaka inna księga Biblijna rozpoczyna się w podobny sposób? (Jan.1,18)
  - W świetle obu ksiąg określmy, co było na początku?
- Na początku Bóg stworzył. Dzieła Boże są określane różnymi terminami. Zastanówmy się, jakie czasowniki opisują powstanie świata i czym się różnią czyny Boga na podstawie tych czasowników?
  - Ile razy i w jakim kontekście występuje słowo „stworzył”? Czy ma to według ciebie jakieś znaczenie?
  - Czym się różni stwierdzenie „stworzył” od twierdzenia „uczynił”?
  - Jakie inne czynności wykonywał Bóg przy powstawaniu świata?

Dni stworzenia

- Na kartkach papieru (lub tablicy, gdy jest) utwórzmy dwie kolumny w jednej wpiszmy, co Bóg stworzył w pierwszych trzech dniach w drugiej, co w następnych. Jakie wnioski z tego wynikają?
  - Czy można pierwsze trzy dni potraktować, jako formę a pozostałe, jako dopełnienie stworzenia?
  - Co Bóg stworzył w pierwszym i czwartym dniu? Jaki występuje związek pomiędzy tymi aktami?
- Co ten tekst mówi nam o stworzeniu człowieka?
  - Słowo stworzył pojawia się w tym tekście 5 razy, dlaczego 3 razy odnośnie człowieka?
  - Jak rozumiesz pojęcie stworzył Bóg człowieka na obraz swój?
  - Jakie zadanie do wykonania otrzymał stworzony człowiek? Jak to zadanie realizuje?
- Co Bóg uczynił w siódmym dniu? Jaki to ma sens dla nas?

- Czy uważasz, że ten siódmy dzień stworzenia miał wyłącznie znaczenie dydaktyczne dla teologicznego uzasadnienia sabatu?
- Do czego zachęca nas siódmy dzień stworzenia? Jakie przesłanie etyczne niesie?
- Czy opis stworzenia świata jest opisem historycznych wydarzeń czy jedynie teologicznych?
  - Czy dni stworzenia należy rozumieć historycznie czy alegorycznie?
  - Ile trwał dzień stworzenia?
  - Czy opis stworzenia wyklucza twierdzenia naukowe o miliardach lat powstawania świata?
  - Czy opis stworzenia wyklucza teorię ewolucji? Dlaczego tak, dlaczego nie?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa

7.2 Ps.1, 1-6 – Przestroga przed upadkiem

Szczęśliwy mąż ... (Ps.1,1)

Psalmy są niezmiernie ciekawymi tekstami biblijnymi, gdyż tak jak każda poezja wyrażają uczucia osób, autorów tych tekstów. Ukazują one przeżycia człowieka wierzącego płynące z serca i doświadczenia wiary. Psalm pierwszy jest tu szczególnym tekstem, jest to pieśń upominająca niosąca głęboką mądrość do natychmiastowego stosowania.

Szczęśliwy mąż

- Jakie elementy etyczno - społeczne zapewniają szczęście?
  - Dlaczego słuchanie rad bezbożnych jest tak niebezpieczne?
  - Dlaczego stanie na drodze grzeszników jest tak niebezpieczne?
  - Jak rozumieć zasiadanie w gronie szyderców?
  - Jak praktycznie w dzisiejszych czasach realizować te zasady?
- Jak rozumieć stwierdzenie „ma upodobanie w zakonie Pana”?
  - Co Biblia ma na myśli, gdy mówi o zakonie Pana? (Podział Biblii hebrajskiej jest następujący Zakon, Pisma, Prorocy – przy czym Zakon jest najstarszą częścią Pisma i zawiera 5 pierwszych ksiąg Biblii)
  - Jaką rolę w naszym duchowym życiu odgrywa codzienne czytanie Biblii? Co utrudnia a co ułatwia ten proces?
- Człowiek, który realizuje pozytywny program wiary jest porównany do drzewa zasadzonego nad strumieniami wód. Jakie rozumiesz to stwierdzenie?
  - Jakie korzyści duchowe daje taka postawa?
  - Jak przełożyć elementy tej alegorii na praktyczne zastosowania?

Nieszczęśliwy mąż

- W drugiej części psalm ten opisuje człowieka bezbożnego, nieszczęśliwego. Jaki jest los osób, które ignorują powyższe elementy w swoim życiu?
  - Jak rozumiesz stwierdzenie „są jak plewa”?

- Jak rozumiesz „nie ostoją się na sądzie”?
- Jak rozumiesz „nie ostoja się w zgromadzeniu sprawiedliwych”?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.3 Ps.139,1-24 Bóg zna nas najlepiej

„Dokąd ujdę przed duchem twoim? I dokąd przed obliczem twoim ucieknę”? (Ps.139,7)

Psalm 139 jest niewątpliwie jednym z piękniejszych psalmów dawidowych. Wprowadza nas w tajemnicę Boga, ukazuje naszego Stwórcę, jako osobę w pełni kontrolującą wszechświat. Zastanówmy się dzisiaj nad atrybutami Boga.

Bóg zna każdą naszą myśl

- Zastanówmy się w oparciu o wersety 1-6, Co Bóg wie o nas?
  - Jakie elementy naszego postępowania są znane Bogu?
  - Czy można ukryć cokolwiek przed Bogiem?
  - Jak rozumiesz słowa stwierdzające, że Bóg zna przyszłość?
- Jak w świetle Psalmu wygląda „wolna wola człowieka”?
  - Jak sądzisz na ile Bóg determinuje nasze myśli?
  - Czy znajomość przyszłości jest równoznaczne ze zdeterminowaniem jej przez Boga?

Bóg ogarnia całą przestrzeń

- Wersety od 7 do 12 określają „zasięg” działania Boga. W jakich miejscach obecność Boga jest pewna?
  - Które z wymienionych elementów są oczywistym miejscem obecności Boga?
  - Które elementy obecności Boga są dla nas zaskakujące i dlaczego?
- Jakie praktyczne wnioski wypływają z tej części rozważań dla nas?
  - Czy można uciec przed Bogiem?
  - Jaki jest sens pozostawania poza Bogiem? A jaki jest sens uznania panowania Boga w świetle dotychczasowych naszych rozważań?
- Czy teza, iż Bóg zna nas lepiej niż my sami jest do udowodnienia na podstawie tego tekstu? Podaj fakty i uzasadnienia.

Problem grzechu i zła

- Najbardziej kontrowersyjną częścią Psalmu są słowa wersetów od 19 do 24. Jak zrozumieć pragnienie psalmisty ukarania bezbożników?
  - W jakiej sytuacji mógł być autor psalmu na podstawie wersetu 19?
  - Jaki jest stosunek psalmisty do grzeszników? Czy jest on do utrzymania w świetle Nowego Testamentu?
- Jakie pragnienie wyraża Psalmista w ostatnich dwóch wersetach naszego Psalmu?
  - Czy jest to też i twoim pragnieniem?

- Czy poddajesz swoje życie pod kontrolę Boga? Czy mógłbyś się podzielić świadectwem w tej dziedzinie?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.4 Jon.1,1-18 Hymn o Jezusie

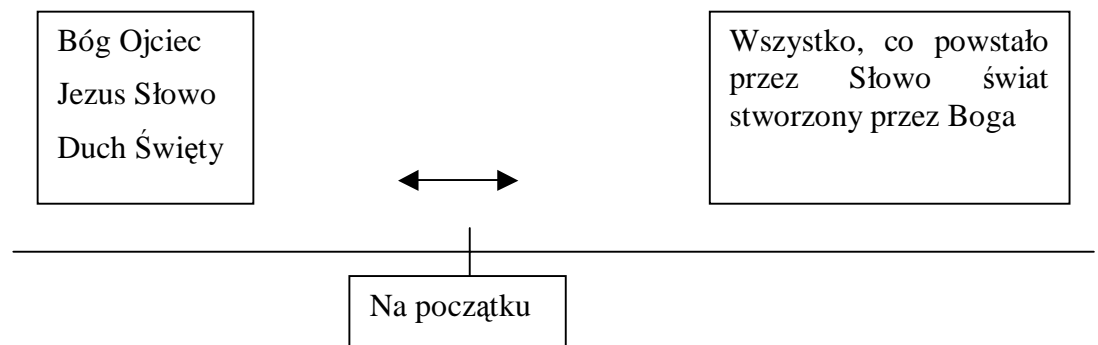
Którzy narodziли się nie z krwi ani z cielesnej woli, ani z woli mężczyzny, lecz z Boga

(Jan.1,13)

Hymn o Jezusie jest jednym z ciekawszych fragmentów Nowego Testamentu. Jan w mistrzowski sposób zawarł całą ewangelię w paru wersach. Warto nad tym fragmentem się pochylić i przybliżyć sobie treści w nim zaprezentowane.

Rola Słowa

- W naszym hymnie pojawia się termin „Na początku”. Jak rozumiesz te słowa?
  - Przeczytaj 1Moj.1,1-2 – Jakie podobieństwa dostrzegasz?
  - Narysujcie oś czasu i zaznaczcie na niej punkt umownie nazwany „Na początku”. Co znajduje się na lewo i na prawo tego punktu na podstawie ewangelii Jana i księgi Rodzaju?

- Drugim terminem jest Słowo. Jakie cechy nadaje temu terminowi Jan?
  - Skąd pochodzi Słowo?
  - Od kiedy funkcjonuje Słowo? Czy jest ono odwieczne czy stworzone?
  - Co powstało przez Słowo? Jak to rozumieć praktycznie?
- W Słowie było życie i było ono światłością. Jakie praktyczne prawdy zawierają te stwierdzenia?
  - Jak rozumieć dualizm światło ciemność?
  - Jak rozumieć pojęcie „w nim było życie”?
- Które elementy tego tekstu świadczą o boskości Jezusa?
  - Jak rozumiesz pojęcie Słowo było Bogiem?
  - Jak rozumiesz pojęcie „jednorodzony Bóg”?
  - Jak rozumiesz stwórczy akt Jezusa odnośnie jego boskości?

Jan zwiastunem

- O Janie Chrzcicielu mówią wersety 6-8 i 15. Jaką rolę nasz tekst przypisuje Janowi?
  - Jakie świadectwo składał Jan Chrzciciel? (Mat.3,1-17)
  - Co Jan mówił o Jezusie?

Jezus a my

- Jak na wcielenie Jezusa odpowiedzieli ludzie?
  - Jak Jan rozumie termin „świat”?
  - Co miał na myśli Jan mówiąc „świat go nie poznał”?
  - Kto i co było własnością Jezusa?
- Jakie obietnice zawiera ten tekst dla tych, którzy dostrzegli w Jezusie Boga?
  - Jakie prawo daje przyjęcie Jezusa?
  - Jak rozumiesz termin narodzili się z Boga?
  - Werset 16 mówi o braniu z pełni Jezusowej. Jak to rozumieć?
  - Co dał nam zakon i Mojżesz a co dał Jezus?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa

7.5 Mat.13, 3-8. 18-23 Przypowieść o siewcy

A posiany na dobrej ziemi to ten, kto słowa słucha i rozumie; ten wydaje owoc ...

(Mat.13,23)

Przypowieści Jezusowe są niezmiernie ciekawą konstrukcją literacką, wypływającą z tradycji dydaktycznych Izraela. Każda przypowieść to opowiadanie zaczerpnięte z życia, które ma nam pokazywać prawdy duchowe, obrazowane tym pozornie banalnym opowiadaniem. Cóż ciekawego jest w sianiu ziarna na polu, przecież, co roku to się dokonuje, a jednak Jezus chce nas przez ten obraz czegoś nauczyć.

Sianie na drodze

- Sianie na drodze jest opisane w wersety 3.19. Zastanówmy się nad identyfikację tych posianych na drodze?
  - Jaki był stosunek tych ludzi do Słowa – ziarna?
  - Jaki był odbiór tego słowa przez nich?
  - Jak byśmy odnieśli ten typ ziarna do naszych współczesnych uwarunkowań?
  - Dlaczego tak wielu słucha słowa i tak wielu przechodzi obok obojętnie?
- Zastanówmy się, jakie są dzisiaj możliwości siania Słowa Bożego? Jakie są efekty tego?
  - Jakie metody ewangelizowania dzisiaj są nam dostępne?
  - Jaka jest odpowiedź ewangelizowanych na te metody?

- Która według ciebie metoda jest najskuteczniejsza?

Sianie na skale

- Sianie na skale jest opisane w wersetach 5-6.20-21. Zastanówmy się nad identyfikacją ziarna posianego na skale, kogo Jezus miał na myśli?
  - Jakie wewnętrzne ograniczenia nałożone przez nas samych wpływają na niezadawalające opowiedzenie się po stronie ewangelii?
  - Co w życiu człowieka może być taką skałą?
  - Co ci osobiście przeszkadza w zaufaniu ewangelicznemu przekazowi?
- W jaki sposób można zachęcać ludzi do niwelowania wewnętrznych ograniczeń duchowego rozwoju?
  - Które elementy współczesnej kultury i wiedzy pełnią rolę skalistego gruntu w nas?
  - Dlaczego tworzymy w sobie bariery przed pełnym oddaniem Jezusowi?

Sianie wśród chwastów

- Sianie wśród chwastów jest opisane w wersetach 7.22. Zastanówmy się nad identyfikacją tego rodzaju gruntu?
  - Jakie zagrożenia dla wiary płyną ze środowiska, w jakim się poruszamy?
  - Jak uważasz, która pokusa jest najbardziej zagrażająca naszej wierze?
  - Które elementy życia codziennego utrudniają wiarę i duchowy rozwój?
- Jak walczyć z elementami zachwaszczającymi nasze życie duchowe?
  - Na jakie elementy powinniśmy być szczególnie mocno uczuleni?

Siania na dobrej glebie

- Sianie na dobrej glebie jest zobrazowane w wersetach 8.23. Zastanówmy się nad identyfikacją tego gruntu. Jakie muszą być spełnione warunki, które przyczynią się do nieograniczonego rozwoju naszej wiary?
  - Jaką rolę w tym procesie odgrywa uczestniczenie w życiu „dobrego Kościoła”?
  - Jaką rolę w tym procesie odgrywa nasz cichy czas?
  - Jak uczyć się dokonywania słusznych wyborów w swoim życiu?
- Na podstawie tej przypowieści sformułujmy definicję dobrego chrześcijanina?
  - Jakie muszą być spełnione warunki, aby chrześcijaństwo stało się sukcesem człowieka?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.6 Mat.5, 1-12 Osiem błogosławieństw

...albowiem ich jest Królestwo Boże (Mat.3b)

Jezus niewątpliwie zawarł swoje etyczne przesłanie w kazaniu na górze, zaś osiem błogosławieństw stanowi „dekalog Nowego Testamentu” i zawiera w sobie konieczne

warunki dla duchowego rozwoju. Dekalog jest najczęściej znany nam na pamięć szkoda, że osiem błogosławieństw już nie, a przecież to one są kluczem do dojrzałej wiary.

- Jak rozumiesz termin błogosławiony?

Błogosławieni ubodzy

- Jak rozumiesz stwierdzenie „Błogosławieni ubodzy w duchu”, o jaką zasadę chodziło Jezusowi?
  - Jakimi cechami charakteryzuje się osoba uboga materialnie?
  - Jak ubóstwo wpływa na postrzeganie świata?
  - Jak człowiek ubogi radzi sobie ze swoim ubóstwem, gdzie i jak szuka metod wyjścia?
  - W jaki sposób ubóstwo materialne przełożyć na ubóstwo, o które chodzi Jezusowi?
- Jaka nagroda jest przewidziana dla ubogich w duchu?

Błogosławieni smutni

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni, którzy się smucą”? O jaki smutek chodziło Jezusowi?
  - Jakie elementy smucą a jakie radują współczesnego człowieka?
  - Czy uważasz smutek za rzecz dobrą?
  - Jakie pozytywy płyną ze smutku?
  - W przypadku wiary, jaki smutek jest błogosławieństwem dla człowieka?
- Jaka nagroda jest przewidziana dla tych, którzy się smucą?

Błogosławieni cisi

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni cisi”? O jaką cechę chodziło Jezusowi w tym błogosławieństwie?
  - Jak zdefiniować człowieka cichego?
  - Dlaczego ta cecha jest synonimem bożego błogosławieństwa?
- Jaka nagroda jest przewidziana, dla tych, którzy są cisi?

Błogosławieni pragnący sprawiedliwości

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości”?
  - Jak byś zdefiniowała sprawiedliwość?
  - Co jest przeciwieństwem tego pojęcia?
  - Wymień, jakie dziedziny życia współczesnego człowieka wymagają sprawiedliwości?
- Jaka nagroda jest przewidziana dla łaknących sprawiedliwości?

Błogosławieni miłosierni

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni miłosierni”?

- Na czym polega miłosierdzie?
- Czy trudno jest być miłosiernym? Kiedy tak, a kiedy nie?
- Jaki jest związek miłosierdzia z akcjami humanitarnymi i socjalnymi?
- Czy nasze prawo jest miłosierne?
- Jaka nagroda jest przewidziana w tym błogosławieństwu?

Błogosławieni czystego serca

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni czystego serca”?
- Jaki sens etycznie emocjonalny ma serce?
- Kiedy serce jest czyste a kiedy nie?
- Jakie zastosowanie praktyczne dla wiary ma czyste serce?
- Jaka nagroda związana jest z tym błogosławieństwem?

Błogosławieni miłujący pokój

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni pokój czyniący”?
- Jakie treści kojarzą się współczesnemu człowiekowi ze słowem pokój?
- Jakie treści kryje w sobie stwierdzenie pokój duchowy?
- Jaka nagroda jest związana z tym błogosławieństwem?

Błogosławieni prześladowani dla ewangelii

- Jak rozumiesz stwierdzenie „błogosławieni jesteście, gdy wam złorzeczyć będą”?
- Jakie prześladowania dotyczyły kościoła w początkowym okresie jego historii?
- Jakie prześladowania wierzących występują dzisiaj w świecie?
- Czy dzisiaj wierzący ludzie są prześladowani w naszym kraju?
- Jaka nagroda jest związana z tym błogosławieństwem?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.7 Dz.2, 1-13.37-41 Zesłanie Ducha Świętego.

...a otrzymacie dar Ducha Świętego (Dz.2,38b)

Zesłanie Ducha Świętego jest początkiem ewangelizacji świata, to od tego momentu apostołowie stali się zaczątkiem Kościoła i od ich pracy misyjnej rozpoczęła się kampania ewangelizacji świata. Dzisiejszy tekst pokazuje pierwsze chrześcijańskie kazanie i pierwszą ewangelizację.

Zesłanie Ducha Świętego

- Jaki był przebieg zesłania Ducha Świętego i jakie znaki towarzyszyły temu zjawisku?
- Jak rozumiesz napełnienie Duchem Świętym?
- Na czym polegał dar języków, jaki otrzymali uczestnicy tego wydarzenia?

Reakcja świadków wydarzenia

- Jaka była reakcja świadków wydarzenia na to zjawisko?
  - Jakimi językami przemawiali apostołowie?
  - Dlaczego zesłanie Ducha Świętego i dar języków przypominał świadkom zachowanie podpitych?
- Jaki jest twój stosunek do darów Ducha Świętego obecnych w dzisiejszym Kościele?
  - Czy zesłanie Ducha i dary temu towarzyszące to było wydarzenie jednorazowe, czy powtarzające się do dzisiaj?
  - Jak oceniasz współczesne dary Ducha w tym szczególnie dar języków?

Efekty pierwszego kazania Piotrowego

- Apostoł Piotr wygłosił pierwsze kazanie chrześcijańskie. Pomińmy tezy tego kazania a zastanówmy się nad efektami końcowymi. Poszukajmy odpowiedzi na to samo pytanie, które oni zadali. Co mamy zrobić, aby zyskać zbawienie?
  - Jak należy rozumieć termin upamiętanie?
  - Jaki jest tutaj podany warunek chrztu?
  - Jakie skutki powoduje upamiętanie się?
- Jaki był ewangelizacyjny efekt tej pierwszej masowej ewangelizacji?
  - Co nastąpiło po wygłoszeniu kazania i odpowiedzi na pytanie?
  - Ile osób odpowiedziało pozytywnie na poselstwo Piotra?
- Dlaczego współczesne kazania i współczesne ewangelizacje nie wykazują takiej skuteczności jak ta pierwsza?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.8 Jan.3,1-16 Musicie się na nowo narodzić.

*...jeśli się, kto nie narodzi z wody i Ducha, nie może wejść do Królestwa Bożego
(Jan.3,5b)*

Trzeci rozdział ewangelii Jana jest opisem niezmiernie ciekawej rozmowy, jaką przeprowadził Jezus z uczonym żydowskim Nikodemem. Rozmowa ta zawiera w sobie niezmiernie aktualne treści i dla nas, w czasie dzisiejszego naszego spotkania postaramy się te treści sobie przybliżyć.

Początek rozmowy

- Jakimi terminami jest scharakteryzowana postać Nikodema i co pod tymi terminami się kryje?
  - Czym charakteryzowali się faryzeusze?
  - O jakiej pozycji społecznej świadczy termin dostojnik?
  - Dlaczego Jezus nazywa Nikodema nauczycielem? (w.10)

- Zastanówmy się nad pierwszą wymianą zdań pomiędzy Jezusem a Nikodemem. Czy słowa Nikodema były terminem grzecznościowym, czy też wyrazem jego przekonań?
  - Dlaczego Nikodem przyszedł do Jezusa nocą?
  - Czy Nikodem faktycznie uważał Jezusa za wysłannika nieba?
  - Czy jego opinia była według ciebie wiarygodna?
  - Jak sądzisz, dlaczego Jezus nie nawiązał w swojej wypowiedzi do stwierdzeń Nikodema?

Dysputa teologiczna na temat nowych narodzin

- Jak należy rozumieć termin, „*jeśli się, kto nie narodzi na nowo nie może ujrzeć Królestwa Bożego*”?
  - Czym różni się życie dziecka przed i po narodzinach?
  - Jaka zmiana musi nastąpić w nas abyśmy stali się godnymi Królestwa Bożego?
  - Jak rozumiesz narodziny z Ducha i wody?
- Jaką rolę w procesie narodzin wiary odgrywa Duch Święty?
  - Na jaką cechę wskazuje porównanie Ducha do wiatru?
  - Dlaczego narodziny z Ducha są takie ważne? Co Duch może zmienić w nas?
- Czy jesteś nowonarodzonym człowiekiem? Podzielcie się swoimi świadectwami na ten temat.

Komentarz Jezusa

- Jak rozumiesz końcową mowę Jezusa zaczynającą się w wersecie 11?
  - Co ten tekst mówi o Jezusie?
  - Co ten tekst mówi o słuchaczach Jezusa?
  - Co ten tekst mówi o zbawieniu?
  - Czy na podstawie tego tekstu można mieć w sobie pewność zbawienia?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa.

7.9 Gal.2,15-21 Istota wiary

Z Chrystusem jestem ukrzyżowany, żyję, więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus (Gal.2,20a)

List do Galacjan jest kluczowym tekstem mówiącym o istocie zbawienia w Jezusie. Bez zrozumienia słów tu zapisanych nasza wiara i chrześcijaństwo będzie bardzo ubogie. Szczególną rolę odgrywa w tym temacie dzisiejszy tekst.

Istota zbawienia

- Jak rozumiesz stwierdzenie Pawła dotyczące rozróżnienia: Żydzi z urodzenia a grzesznicy z pogan?

- Jaki był stosunek Żydów do pogan?
- Jak poganie traktowali Żydów?
- Czy pochodzenie narodowe ma znaczenie w procesie zbawienia?
- Na jakiej podstawie następuje usprawiedliwienie i zbawienie człowieka?
  - Jak należy rozumieć termin uczynki zakonu? (Zakon to jedna z części Pisma Świętego w podziale na trzy części zakon, prorocy i pisma – podział ten jest charakterystyczny dla Żydów i Pawła)
  - Jak należy rozumieć zbawienie przez wiarę?
  - Jaka wiara zbawia według słów werseku 16?
- Jaki związek występuje pomiędzy grzechami a zbawieniem z wiary?
  - Jak roznieć stwierdzenie szukając usprawiedliwienia sami okazaliśmy się grzesznikami?
  - Jakie postępowanie krytykuje Paweł w wersecie 18?

Definicja wiary

- Werset 20 podaje dość interesującą definicję zbawiającej wiary. Na czym polega dojrzała wiara?
  - Jak należy rozumieć termin „z Chrystusem jestem ukrzyżowany”?
  - Jak w praktyce zrealizować stwierdzenie „żyję już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus”?
  - Jak żyć w wierze w Syna Bożego w wymiarze praktycznym?
- Czy jest możliwe zbawienie poprzez zakon? (Na podstawie werseku 21)

7.10 Rz.6, 1-14 Łaska a grzech.

„Jakże my, którzy grzechowi umarliśmy, jeszcze w nim żyć mamy?” (Rz.6,2b)

Zagadnienie łaski i jakości naszego życia wiary jest problemem, który pojawia się, jako zarzut przeciwko koncepcji zbawienia z wiary przez łaskę. Przeciwnicy tej zasady głoszą teorię, iż zbawienie z łaski niezależnej od uczynków powoduje życie w grzechu, gdyż nie ciąży nad nami groźba kary Bożej. Dzisiejszy tekst pokazuje błędność takich twierdzeń i jest pomocny w zmaganiach ze zrozumieniem istotny zbawienia z łaski przez wiarę.

Problem grzechu w życiu chrześcijanina

- Pierwsze dwa wersety wprowadzają nas w problem omawiany w naszym fragmencie. Jaki problem mieli ludzie z Pawłową koncepcją zbawienia z łaski przez wiarę, niezależnego od uczynków?
  - Jaki powinien być stosunek wierzącego do grzechu?
  - Dlaczego nadużywanie łaski jest niebezpieczne?
  - Czy człowiek, który chronicznie grzeszy jest chrześcijaninem?

Sens i znaczenie aktu zbawiającej wiary

- Jaki obraz wiary przedstawia Paweł w oparciu o symbolikę chrztu?

- Na czym polegał chrzest w pierwotnym kościele?
- Jaka występuje symbolika chrztu w momencie zanurzenia i wynurzenia katechumena z wody?
- Jakie znaczenie ma śmierć i zmartwychwstanie Jezusa dla naszego zrozumienia wiary i stosunku do grzechu?

Wyzwolenie z grzechu

- Jak rozumiesz stwierdzenie, że chrześcijanin umarł dla grzechu?
- Jak praktycznie zrozumieć twierdzenie „niech nie panuje grzech w śmiertelnym ciele waszym”?
  - Czy chrześcijanin może grzeszyć? (Patrz 1Jan.1-2)
  - Jak należy rozumieć „uważajcie siebie za umarłych dla grzechu”?
  - Jakie praktyczne zalecenia daje ten tekst dla nas i naszego życia?
- Podsumowanie dyskusji i modlitwa

Tych kilka przykładów pokazuje nam metodę przygotowania konspektu spotkania małej grupy. Zostały one podane w takiej formie, jaka mnie pomaga w prowadzeniu spotkania. Oczywiście jest to jedynie propozycja, każdy z liderów musi sam wypracować sobie własną indywidualną formę przygotowania takiego konspektu, gdyż każdy z nas ma swoje indywidualne potrzeby i metody. Ważne jest abyśmy zawsze na spotkanie przychodzili przygotowani a tych kilka uwag mam nadzieję pomoże czytelnikom w ich służbie lidera grupy a być może doda im odwagi do założenia i poprowadzenia grupy studium biblijnego. Do czego też was wszystkich gorąco zachęcam.

8 Bibliografia

- *Alfa Podręcznik lidera*, Agape Warszawa 1996
- *Alfa Podręcznik uczestnika*, Agape Warszawa 1996
- Blackaby Henry T., King Galude V., *Doświadczanie Bożego działania*, Słowo Prawdy Warszawa 1975
- Gubel Nicky, *Opowiadamy o Jezusie*, Agape Warszawa 1996
- Mallison John, *Mate grupy jako komórki chrześcijańskiego wzrostu*, Eurovangelism Wielka Brytania
- *Seria 2:7*,
- Tyśnicki Ryszard, *Na drodze wiary*, Wydano staraniem I Zboru Kościoła Chrześcijan Baptystów we Wrocławiu i Rady Kościoła Chrześcijan Baptystów, Wrocław 1998

9 Spis treści

1	Przedmowa	3
2	Motywacja do studiowania Biblii	5
3	Mała grupa, czyli co?	9
3.1	Idea małych grup	9
3.2	Zadania dydaktyczne	10
3.3	Budowanie wspólnoty	11
3.4	Zbór a mała grupa	12
4	Jak zorganizować spotkania małej grupy?	13
4.1	Pytanie o cel grupy	13
4.1.1	Grupa ewangelizacyjna	13
4.1.2	Grupa uczniostwa	14
4.1.3	Grupa tematyczna	15
4.1.4	Grupa dla katechumenów	15
4.1.5	Grupa ekumeniczna i ponaddenominacyjna	16
4.2	Typy i rodzaje małych grup	16
4.2.1	Metoda – dyskusja nad Biblią	16
4.2.2	Metoda – wykład i dyskusja	17
4.2.3	Metoda – grupa modlitewna	17
4.2.4	Metoda – grupa kontemplacyjna	18
4.2.5	Metoda studiowanie na podstawie podręcznika	18
4.3	Kilka uwag na tematy organizacyjne	19
4.3.1	Określenie celu	19
4.3.2	Określenie częstotliwości i planu spotkań	20
4.3.3	Określenie miejsca spotkań	21
4.3.4	Określenie składu grupy	22
4.3.5	Określenie przywództwa w grupie	23
4.3.6	Elementy towarzyszące	23
5	Prowadzenie spotkania małej grupy?	25
5.1	Zadania stojące przed liderem	25
5.2	Modlitwa	27
5.3	Zadania stojące przed uczestnikami	27

5.4	Podział grup według standardów aktywności uczestników	28
5.4.1	Grupa milcząca.....	28
5.4.2	Grupa z mądrałą	29
5.4.3	Grupa indywidualistów.....	30
5.4.4	Grupa dygresyjna	30
5.5	Materiały do wykorzystania	31
6	Przygotowanie spotkania.....	33
6.1	Wybór tematu i tekstu do analizy	33
6.1.1	Grupa tematyczna.....	33
6.1.2	Grupa omawiająca określony fragment z Biblii.....	34
6.1.3	Grupa omawiająca całą księgę Biblijną.....	35
6.2	Technika przygotowania konspektu spotkania	35
6.2.1	Obserwacja.....	36
6.2.2	Interpretacja	37
6.2.3	Zastosowanie.....	37
6.3	Jak opracować konspekt spotkania?.....	38
7	Przykłady konspektów	41
7.1	1Moj.1,1-31 - Stworzenie świata i człowieka.....	41
7.2	Ps.1, 1-6 – Przystroga przed upadkiem	42
7.3	Ps.139,1-24 Bóg zna nas najlepiej	43
7.4	Jon.1,1-18 Hymn o Jezusie.....	44
7.5	Mat.13, 3-8. 18-23 Przypowieść o siewcy.....	45
7.6	Mat.5, 1-12 Osiem błogosławieństw.....	46
7.7	Dz.2, 1-13.37-41 Zesłanie Ducha Świętego.....	48
7.8	Jan.3,1-16 Musicie się na nowo narodzić.....	49
7.9	Gal.2,15-21 Istota wiary	50
7.10	Rz.6, 1-14 Łaska a grzech.....	51
8	Bibliografia.....	53
9	Spis treści	55